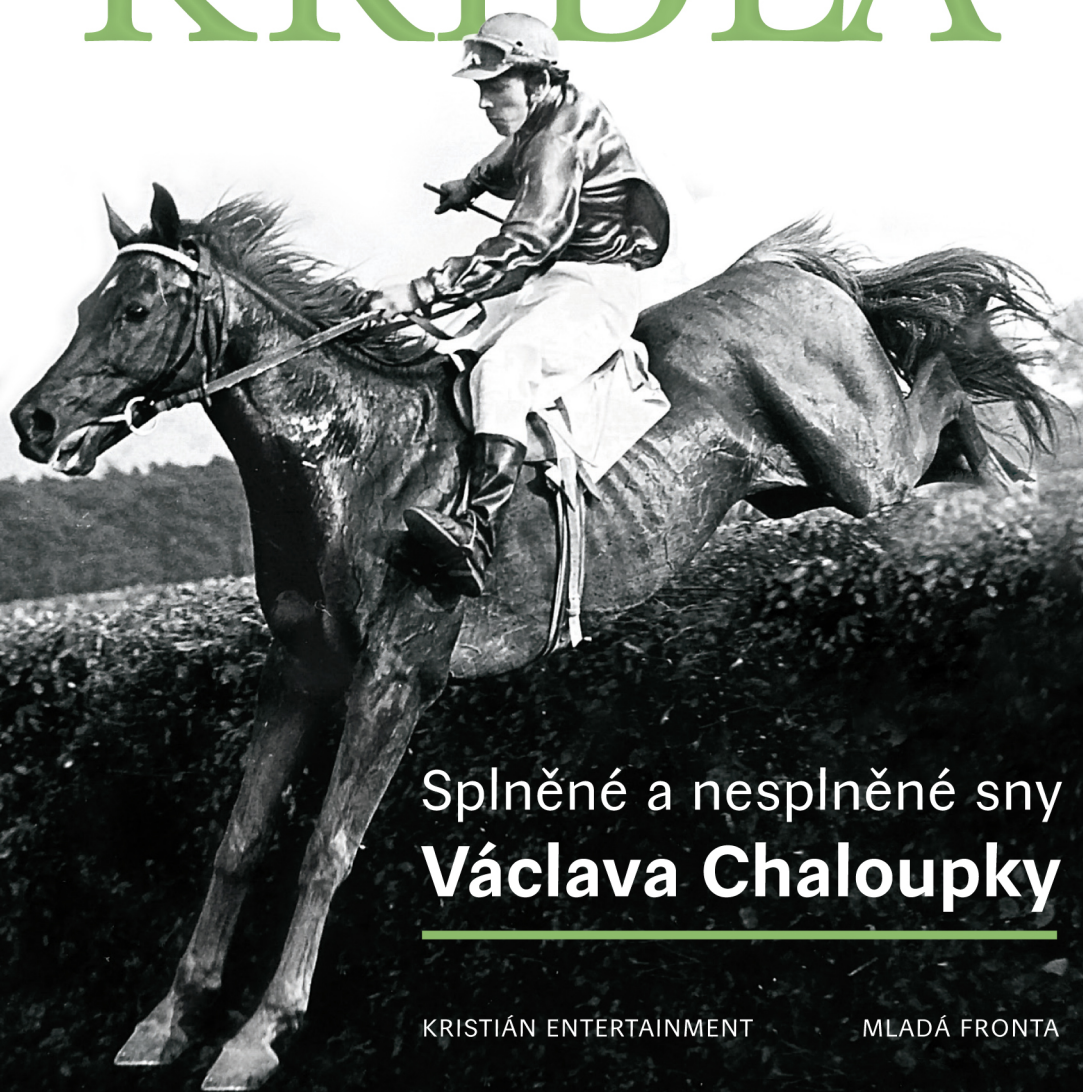

Petr Feldstein

DÁVAT KONÍM KŘÍDLA

Splněné a nesplněné sny
Václava Chaloupky

KRISTIÁN ENTERTAINMENT

MLADÁ FRONTA

Dávat koním křídla

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.mf.cz

www.e-reading.cz

www.palmknihy.cz

Kristián
ENTERTAINMENT

Petr Feldstein

Dávat koním křídla – e-kniha

Copyright © Kristián Entertainment, Mladá fronta, a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

Kristián
ENTERTAINMENT

Petr Feldstein

DÁVAT KONÍM KŘÍDLA

**Splněné a nesplněné sny
Václava Chaloupky**

KRISTIÁN ENTERTAINMENT

MLADÁ FRONTA

Text © Petr Feldstein, 2018
© Mladá fronta, a. s., 2018
© Kristián Entertainment, s. r. o., 2018

ISBN 978-80-88130-17-8 (Kristián Entertainment, tištěná kniha)
ISBN 978-80-204-5046-3 (Mladá fronta, tištěná kniha)
ISBN 978-80-204-5098-2 (ePDF)
ISBN 978-80-204-5097-5 (ePUB)
ISBN 978-80-204-5099-9 (Mobi)

Je pro mne ctí a zároveň potěšením napsat několik úvodních slov ke knize, kterou právě berete do ruky. Ke knize, která je sportovním i životním příběhem muže, jenž má a bude mít stále v dějinách našeho sportu, a teď nemyslím pouze dostihového, mimořádný význam.

V říjnu roku 1977 se Václav Chaloupka stal v sedle se svým jmenovcem, devítiletým koněm Václavem, prvním čtyřnásobným vítězem Velké pardubické. A to nejen jako jezdec, ale také jako trenér. Pět let po svém třetím triumfu s nezapomenutelným Korokem a více než celé století, které do té doby uplynulo od vzniku tohoto našeho nejslavnějšího dostihu. Byla to výjimečná událost. Vešla navždy do jeho úžasné historie.

U Václava Chaloupky ale rozhodně nejde pouze o jeho jezdecké a trenérské rekordy či o mnohá další velká vítězství, která na dostihových dráhách vydobyl. Je třeba připomenout, že uměl stejně skvěle připravit koně nejen do dostihů překážkových, ale také rovinových, včetně těch nejvýznamnějších. Za úspěchy Václava Chaloupky stálo – a ruku v ruce s nimi šlo – i ohromné množství kvalitní práce v zázemí našeho turf. Chovatelské, organizační, manažerské.

Je moc dobře, a to z nejrůznějších důvodů, že kniha o Václavu Chaloupkovi vznikla. Podle mého názoru měla vyjít už mnohem dříve, její protagonista by si to zasloužil už dávno. Vím ovšem, že tomu, aby byla napsaná a vydaná, se on sám při své skromnosti, která zdobí ty největší osobnosti, dlouho bránil. V roce jeho velkého životního jubilea, sedmdesátých narozenin, tedy kniha konečně vychází. Z pera spisovatele a publicisty Petra Feldsteina, s nímž Václava Chaloupku pojí nejen někdejší kolegiální vztah na Státním závodišti, ale především jejich více než čtyřicetileté přátelství.

Za slavnou kariérou vynikajícího jezdce a trenéra ing. Václava Chaloupky je od jeho nejútlejších let především nezměrná láska ke koním. Proto se s nimi tak szil, proto jim tak porozuměl, proto tak oni porozuměli jemu.

Hodte své srdce za překážku a váš kůň ho bude následovat.

Život je krásný, koně ho dělají ještě krásnějším.

To jsou dva z citátů, které nejen že uvozují každou z dvaceti pěti kapitol, ale které také vystihují její obsah i důvod, proč byla tato kniha napsaná.

JUDr. Ing. Jiří Charvát, prezident Jockey Clubu České republiky

„Kůň je stvořený k tomu, aby byl nádherný. Aby pohled na něj těšil, uchvacoval, fascinoval. Má-li však takový zůstat, musí soutěžit. Dříve se zachraňoval před predátory. Co by s ním ale bylo dnes? Kůň prostě potřebuje závodit, bojovat. Ne samozřejmě na válečném, nýbrž na sportovním poli. Je to jeho přirozenost. Už hříbata ve výběhu mezi sebou zápolí. O to, které je rychlejší, které je silnější.“

Tam je, a já věřím, že stále bude, smysl jejich existence. Kdyby byly dostihy nebo jezdecké závody zrušeny, všichni bychom zaplakali.

K tomu však koně potřebují být připraveni. Proto je důležité se s nimi sblížit. Pochopit je, vyznat se v jejich povahách. Každý kůň totiž je, stejně jako každý člověk, jiný.

Vcítit se do jejich duší a pak jejich krásným, ušlechtilým tělům dávat křídla.“

Václav miloval koně odmalička. Pohled na ně ho fascinoval. Chtěl jim být neustále nablízku. Potřeboval být mezi nimi, dotýkat se jich, hladit je. A hlavně o ně pečovat. Nikdy je nepovažoval za prostředek k tomu, aby mu umožnili stát se tím, kým později skutečně byl – známým a slavným žokejem a velmi úspěšným trenérem. I potom pro něho koně byli a stále jsou důležití především jako živé bytosti. Tím žil vždy mnohem víc než touhou po vlastním úspěchu, i když ani ta ho neminula. Také ona však vyplynula z hlubokého vztahu ke koním, z respektu, úcty a lásky k nim.

Hodně lidí miluje koně už jenom proto, jak vypadají. To není náhoda. Kůň je mohutné, přitom však dokonale vyvážené, proporcionálně bezchybně vystavěné, harmonické zvíře. A ta pohádková ladnost, ta neuvěřitelná elegance pohybů. I bystré, moudré, jakoby vševědoucí oko, které tak krásně zajiskří. Žádný tvor nemůže být krásnější. Každého, kdo dokáže koně vnímat, kdo je schopen jim porozumět, musí povznášet pouhý pohled na ně. Vyvolávat v něm nadšení a úžas.

To byl a stále je pro Václava Chaloupku základ jeho profese, jeho práce. Poslání, které mu bylo předurčeno. A pro které byl předurčen on.

Na svět přišel před sedmdesáti lety s odvažnou, statečnou, dobrodružnou a čestnou d'artagnanovskou povahou. Chtěl, a dělal pro to všechno, aby vždy, za všech situací a okolností vítězila spravedlnost. Tu bránil, za tu bojoval. Proto ho odmalička nenechala klidným jakákoli nespravedlnost. Nikdy se nebál zastat někoho slabšího. Byl mu odporný sebemenší náznak toho, čemu se říká šikana.

Jakákoli nespravedlnost pobuřuje Václava do dneška. Ani teď nad ní nedokáže mávnout rukou. Zastat se slabších, postavit se za ně, bylo jeho

krédo. A jejich ochráncem zůstal. Proto byl a je také ochráncem koní. Protože kůň, jakkoli tělesnou konstitucí robustní, zůstává slabý v porovnání s člověkem. Také proto ho Václav Chaloupka nikdy nepovažoval za pouhé cvičební náradí, nýbrž za úžasný výtvor přírody.

„Lidé, kteří se koním věnují, si nejdříve hrají tak trochu na stvořitele. Vyberou koni otce, vyberou mu matku. Když je všechno v pořádku a hříbě se rodí, vítají ostatní koně ve stáji jeho příchod zařehťáním. Také však vycítí, a i k tomu bohužel někdy dochází, když se při tom něco stane. Ve stáji se pak rozhostí hrobové ticho.

Zvířecí instinkt je neuvěřitelná, nevysvětlitelná věc. Je to zázrak. Já jsem se ve světě koní setkal s různými zázraky mnohokrát.“

Ne pouze slavná vítězství, nýbrž takovéto a jiné zvláštní chvíle, ale i ty zdánlivě všední, obyčejné, a přitom nezapomenutelné daly Václavu Chaloupkovi, spolu s rodinou, která jediná měla, i když ne vždy, před koňmi přednost, to nejdůležitější. Něco, co nepotká každého z nás.

Pocit uspokojení z naplněného, a proto šťastného života.

Kořeny

„Kůň má větší hodnotu než bohatství.“

Španělské přísloví

Jméno Václava Chaloupky bylo dlouho spojováno především s Židlochovicemi a jejich státním statkem. A také s Šinkvicemi, či Šinkvickým dvorem, kde měl statek svou dostihovou stáj a kde po svatbě nejen pracoval, ale také řadu let bydlel. Rodištěm slavného překážkového jezdce, trenéra a chovatele koní jsou však Těšany, do jejichž katastrálního území Šinkvice patří. Leží dvacet pět kilometrů na jihovýchod od Brna, na pomezí brněnského a hanácko-slováckého regionu. Vesnice nebo, jak se tady říká častěji, dědina, má dnes přes dvanáct set obyvatel. A také dlouhou, zajímavou a dramatickou historii. Podobnou jako mnoho dalších v jejím blízkém a vzdálenějším okolí.

Dva tisíce let

Z vykopávek a jiných nálezů je patrné, že sem kdysi zasahoval vliv říše římské. Našly se tu také jak stopy po stěhování národů z rozhraní starověku a středověku, tak z následujícího osidlování Moravy slovanskými kmeny, které tady v 6. století našeho letopočtu zakládaly první osady. Těšany, jejichž obyvatelé se samozřejmě živilí zemědělstvím, vznikly patrně ve století devátém, v době počátků křesťanství na našem území. Tedy za existence Velkomoravské říše, nepřilíš daleko od jejích dvou center, Mikulčic a Velehradu.

Staletí plynula. Po objevení Ameriky na konci století patnáctého, přešel středověk z našeho dnešního pohledu v novověk. Zdejší kraj včetně Těšan však ještě předtím poznamenaly husitské války. Za další dvě století, na konci války třicetileté, vypálili obec Švédové. Krátce nato, když patřila brněnským dominikánům, do ní vpadli a dílo zkázy dokonali tatarští nájezdníci. A to ve službách uherské šlechty, která se bouřila proti habsburské monarchii. Pak se do historie Těšan zapsala, také ne pozitivně, pruská vojska, která obléhala Brno. Na konci 18. století se i zdejší sedláci dočkali zrušení nevolnictví. To už se však přiblížily napoleonské války. Bonapartovi vojáci, kteří jen pár kilometrů odtud vyhráli v roce 1805 u Slavkova tzv. bitvu tří císařů nad vojsky rakouskými a ruskými, „zavítali“, stejně jako jejich protivníci, pochopitelně i sem.

V polovině 19. století byla zrušena robota. Pak následovala válka prusko-rakouská. V roce 1866 táhla přes Těšany do boje císařská vojska z Uher do Čech. Krátce nato, co utrpěla porážku u Hradce Králové, tudy rakouské sbory ustupovaly, přičemž měly v patách své přemožitele, pruské válečníky. Až v závěru 19. století a na počátku století dvacátého si tehdejší generace přece jen užily trochy relativního klidu. Ale pouze do července roku 1914,

kdy vypukla první světová válka. Následující období, za existence Československé republiky, bylo po několika nadějných letech i tady poznamenané velkou hospodářskou krizí. Ta, stejně jako jinde, rychle přešla v obavu z dalšího globálního konfliktu, a pak v druhou světovou válku s šesti lety německé okupace. Tři těšanskí občané byli v jejím průběhu nacisty popraveni, dalších devět jich v bojích s nimi zahynulo na jaře 1945.

Po únorových událostech roku 1948 se v Československu dostali k moci komunisté. O několik měsíců později, 6. července, v den, kdy uplynulo 533 let od upálení Jana Husa, se v Těšanech narodilo manželům Chaloupkovým jejich první dítě. Syn. Podle rodinné tradice dostal jméno po otci – Václav.

A tento syn o šedesát devět let později při přípravě této knížky řekl:

„On ten rok 1948 v Těšanech neznamenal takový předěl v životě vesnice jako skoro všude jinde. Je pravda, že tam na chvíli dosadili jako předsedu družstva nějakého dělnického kádra, ale pak jeho místo zaujal zdejší sedlák. I starostou byl sedlák. Stejný zůstal i řídící, a také farář. Všechno proběhlo docela klidnou cestou. Snad proto, že v Těšanech se do značné míry společně hospodařilo a pracovalo už za první republiky. Byly tu společné stodoly a už tehdy se pro hromadné užívání pořídila také například mlátička.“

Kult koně

Vraťme se ale ještě na chvíli do vzdálenější historie. Do 18. století, do doby, kdy se na Brněnsku, a jak praví kroniky v Těšanech zvlášť, stali významnou součástí života zdejších obyvatel koně. Koně jako velcí pomocníci v hospodářství, koně ve spřežení při přepravě významných šlechtických osob či armádních a jiných potentátů včetně jejich rodinných příslušníků. Ale také pro přemísťování vojenského materiálu, potravin, krmení pro domácí zvířata...

Kůň ovšem nebyl ve zdejších končinách devalvován na pouhou pracovní sílu. Tehdy tu vznikl jeho vyložený kult. V nejlepší smyslu slova. Koně byli považováni, ceněni a milováni naprosto všemi. Pány i kmány, tedy feudály i jejich poddanými. Pro zdejší obyvatele byli samozřejmě důležití pro svou nepostradatelnost, pro to, jakou dřinu byli schopni zastat, jakou úlevu znamenali pro ty, kteří si je mohli dovolit koupit. Ale také pro svůj imponující vzhled, ušlechtilost, pro svou odzbrojující krásu. Koňmi se chlubili a zakládali si na nich sedláci, kteří je vlastnili, i pacholci, kteří o ně pečovali.

Ocitujme několik vět z článku, který se tématu koní v Těšanech věnoval: „*Sedláci znali dobře čeledíny a brali do služby především ty, kteří, byli ku koním, tj. uměli s nimi zacházet a měli je rádi. Kolem koní se točilo v Těšanech mnoho debat nejen v rodinách, ale i v hospodě, a největší urážkou, která se těžko odpouštěla, zejména když stouplo víno do hlavy, bylo pohanit někomu koně. Pro hanlivé výroky docházelo mezi sedláky i čeledíny k prudkým hádkám i pranicím. Vztah těšanských lidí ke koním byl tak velký, že posuzovali člověka nejen podle toho, jaké má povahové vlastnosti, ale také podle toho, jaké má koně.*“

Od těch časů se hluboký vztah zdejších lidí ke koním, v němž i u těch nejbohatších sedláků, obvykle velice lakomých a k poddaným často bezohledných až krutých, převládala hrdost a láska nad pocitem majetnictví, tady přenášel z rodičů na děti. Stal se brzy součástí zdejšího fenoménu, který se formoval po staletí. Už od dob Velké Moravy. I ten přecházel do krve příslušníků dalších a dalších generací těšanských obyvatel a stal se součástí jejich života. A také jedním z národopisných znaků zdejší lidové kultury včetně různých druhů folkloru.

I rodina, nebo spíš celý rozvětvený rod Chaloupků toho byl a je důkazem. Životní osudy dětí sedláře Václava Chaloupky staršího a jeho ženy Marie, které přicházely v Těšanech na svět koncem první a na počátku druhé poloviny 20. století si bez koní téměř nelze představit.

Maryša

Než se dostaneme k vyprávění o nejstarším z těchto čtyř sourozenců, o dostihovém jezdcí a trenérovi, který se později stal nejznámějším a nejslavnějším těšanským rodákem, přenesme se na chvíli do doby, kdy ještě nebyli na světě ani jeho rodiče. S Těšany, s životem jeho obyvatel, tedy i životem rodiny Chaloupků, to má nezanedbatelnou souvislost. Vrátime se do osmdesátých let předminulého století.

I proto, abychom si řekli, že Václav Chaloupka vlastně není jediným rodákem, který kdy Těšany proslavil. Před ním to byla jistá Marie (podle některých pramenů se snad původně jmenovala Marianna) Horáková, později Turková, která navíc byla jeho vzdálená příbuzná. Žena, jejíž skutečný příběh je součástí historie této vsi, jejího koloritu i genia loci. A žena, jejíž příběh, už stylizovaný, patří k vrcholům klasické tvorby českého divadelnictví a kultury vůbec.

Nikoli na jevišti, nýbrž ve skutečném životě Těšan se začal příběh odvíjet v roce 1886. Těšanské selce Marii Horákové bylo devatenáct, když do zdejší dvoutřídky nastoupil coby podučitel, jak se tenkrát říkalo, sotva pětadvacetiletý Alois Mrštík. Začínajícího spisovatele, vnímavého pozorovatele života, který pocházel, stejně jako jeho mladší bratr Vilém, z Jimramova na Českomoravské vrchovině, zaujalo v životě Těšan mnohé. Včetně jeho obyvatel. Mezi nimi i Marie. Prý se do ní dokonce zamiloval. Jako nadanému umělci, v tehdejších moravských, hlavně brněnských literárních kruzích už neznámému, byla, jistě i proto, inspirací. Patrně si na ni opravdu myslel, jenže ona se v Těšanech dne 6. června roku 1888 provdala za vdovce se třemi dětmi. Snad už tehdy se Aloisi Mrštíkovi, který potom žil a pracoval v Diváčích, začal nejprve v hlavě a pak i na papíře odvíjet příběh, který nazval, podle toho, jak se Marii v Těšanech říkalo – Maryša. Původně mu dal, nebo chtěl dát, podobu románu, ale pak jej se svým bratrem Vilémem přepracoval v divadelní hru. Ta měla v květnu roku 1894 premiéru v pražském Národním divadle.

Drama, kromě toho, že se Maryša provdala za vdovce o patnáct let staršího než ona, však se skutečným příběhem Marie Horákové z Těšan nemělo mnoho společného. Ten nebyl ani tragický, ani kdovíjak dramatický. Muž, za kterého se provdala, se nejmenoval Vávra, nýbrž Turek, Felix Turek. Také to nebyl mlynář jako na divadle, nýbrž sedlák. Jeho grunt stál naproti domu, kde Marie bydlela se svými rodiči, kteří se ve hře jmenovali Lízalovi. Zajímavé je, že Lízalová se prý ve skutečnosti za svobodna jmenovala první Turkova žena Anna, se kterou měl Felix Turek opravdu tři děti. Maryša ho však neotrávila. Ani kávou, do které nasypala jed, ani ničím jiným.

Z druhého manželství Felixe Turka s Maryšou, které trvalo do roku 1927, se narodilo dalších sedm dětí, ale jen tři z nich se dožily dospělého věku. A Maryšin milovaný Francek, kvůli kterému se v dramatu bratři Mrštíků dopustila zločinu? Existoval, a ve skutečnosti se jmenoval Šimon Petlák. Z Maryšiny strany to však určitě nebyla taková láska, kvůli které by se dopustila hrdelního zločinu. I Šimon Petlák, stejně jako Marie a Felix Turkovi, má hrob na těšanském hřbitově.

Snad se nabízí i možnost, že jistou, i když hodně vzdálenou předlohou, či spíše inspirací pro postavu Francka mohl být hlavní autor dramatu, tedy Alois Mrštík sám. Tehdy možná platonicky zamilovaný, zasněný romantický mladík, který se Marii Horákové ze své lásky nejspíš ani neodvážil vyznat. Jako chudý podučitel by na případný sňatek s ní stejně neměl žádnou naději. Nevypořádal se s tím právě v Maryše?

Václava Chaloupku příběh Maryši, skutečný i divadelní, zaujal už jako chlapec:

„V Těšanech se o Maryše hodně mluvilo. Dověděl jsem se také, že jsme s ní vlastně vzdálení příbuzní. Když jsem se narodil, tak už nebyla naživu, zemřela v prosinci 1943, a to právě na Štědrý den. Moje babička z tátovy strany, tedy Chaloupková, která se za svobodna jmenovala hodně podobně, Chalupová, byla snad Maryšina sestřenice nebo vzdálená sestřenice. Myslím, že na tom něco je, protože lidí se jménem Chalupa, Chalupová žije i dnes v Těšanech a okolí hodně. Jsou, stejně jako nositelé ještě některých jiných příjmení, skutečně přímými potomky Marie Horákové, později Turkové, respektive Maryši. Je to asi dost komplikované, ale i v naší rodině jistá příbuzenská vazba s Maryšou skutečně je. I když, jak se na Moravě říká, přece jen trochu vyjitá.“

Už za Rakouska-Uherska se v Těšanech hrálo divadlo. Za první republiky tu ochotnická tradice pokračovala. Maryšu tady ale nastudovali až dvaatřicet let po jejím prvním uvedení v pražském Národním divadle. Tedy v roce 1926. Teprve po smrti Aloise Mrštíka (Vilém zemřel za tragických okolností v roce 1912), který nedovolil, aby se Maryša hrála v Těšanech za jeho života. Báł se, že by někteří vesničané mohli být příliš citliví a vztahovační. Že by hru brali jako příběh, který se takto přesně odehrál i ve skutečnosti. A že by v jeho postavách mohli vidět sami sebe. Možná že k tomu také měl, protože Maryšu, vlastně Marii, znal a nebyla mu lhostejná, ještě jiné, ryze osobní důvody. Bylo to tak skutečné? Někteří lidé z Těšan jsou dodnes přesvědčeni, že ano.

V Brně se Maryša poprvé hrála na podzim 1894, jen pár měsíců po premiéře v Národním divadle v Praze. A brněnské představení vidělo i několik lidí z Těšan. Ti byli jeho dějem, který vnímali opravdu doslova a vůbec nebrali v úvahu uměleckou licenci, rozladění a zklamání. Po představení prohlásili, že tak to prostě nebylo.

Alois a Vilém Mrštíkové, kteří měli ještě další dva bratry, se v dětském věku přestěhovali s rodiči z Jimramova nejdříve do Ostrovačic a potom do Brna, k životu na jižní Moravě přilnuli. Na konci 19. století však k němu nemohli být nekritičtí. Vnímali jeho specifický svéráz, plný zemitých lidských typů, lidových zvyků a obyčejů, ale také to, že je silně poznamenaný sociální nerovností a nerovnoprávným postavením muže a ženy. Což narušovalo vzájemné vztahy a často krutě zasahovalo do lidských osudů. V tomto ohledu byla Maryša hluboce pravdivá. A proto také tak úspěšná.

Mrštíkovy obavy byly oprávněné. Opožděné těšanské premiéry, nebo snad některého z dalších představení v roce 1926, se údajně jako čestný host

účastnila i Maryša. Tak se to alespoň v některých těšanských rodinách traduje. Tehdy devětapadesátiletá žena prý v hledišti seděla ve svátečním kroji. Když divadelní Maryša svého muže Vávru na jevišti otráвила, paní Turková prý vstala a křičela, že ona není žádná vražedkyně. A odešla ze sálu. Ani trochu se jí také nelíbilo, jak autoři v postavě mlynáře Vávry vykreslili jejího muže Felixe Turka, kterého si pak, tehdy mu zbýval už jen poslední rok života, další lidé ze vsi dobírali. Což manželé Turkovi pochopitelně nesli velmi těžce.

V Těšanech se také říká, že do Maryši nebyl zamilovaný pouze Alois, ale možná bratři Mrštíkové oba. Alois, který tu víc než rok učil a potom žil a pracoval v Divácích, prý však určitě. Ten se později stal v Divácích správcem zdejší obecné školy. I Vilém Mrštík v Divácích později žil. Strávil tu i poslední léta svého života, ve kterých marně bojoval s těžkou duševní chorobou. Své trápení ukončil právě tady v necelých čtyřiceti devíti letech hrůzostrašnou sebevraždou.

Václav Chaloupka a Maryša tedy pocházejí ze stejné, přinejmenším podivuhodné vesnice. Ze stejného prostředí, které se sice postupem let a desetiletí výrazně mění, ale ve svém genu loci přezívá věky. Oba jsou a vždy budou z Těšan. I když Václava, na rozdíl od Maryši, skutečné i té, co dodnes chodí po divadelních prknech, zavedl osud po čase jinam. Jsou a vždy také budou těmi, kteří k onomu genu loci patří, i těmi, kteří ho obohatili. Kteří tolik přispěli k jeho magické podobě.

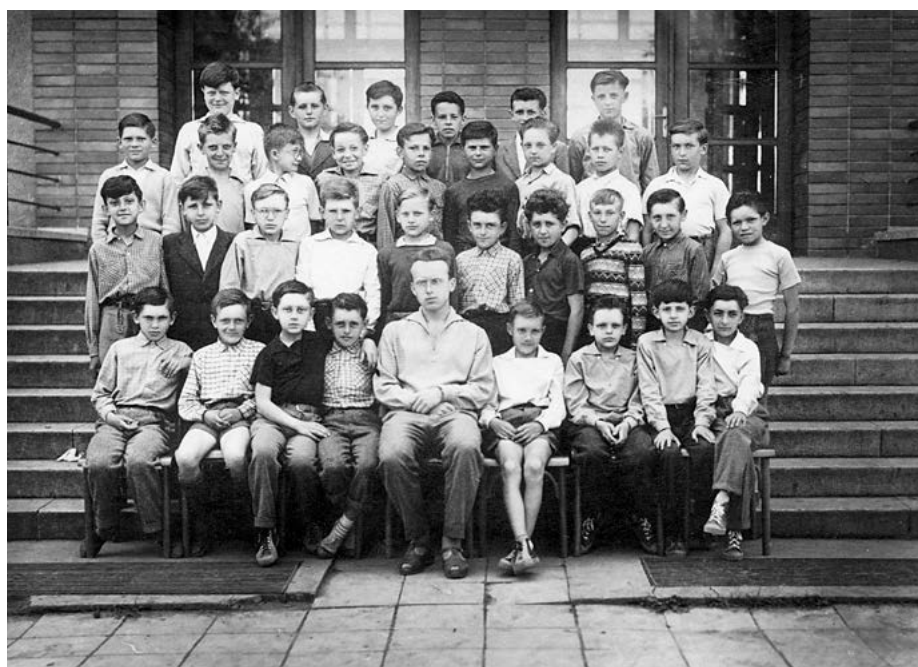
Rodina

„Naše rodina, tedy rodina Chaloupků, vlastně spíš rod, je v Těšanech a v jejich okolí hodně rozvětvený. Většinou to byli koňáci. Lidé, kterým byli koně tak blízcí, že by za ně i dýchali, kdyby bylo třeba. Ten vztah k nim, ale ke zvířatům vůbec, jsem si přivedl na svět i já. Myslím, že jsem ho zdědil po obou rodičích, ale více asi od maminky než od táty. I když také on měl s koňmi hodně společného. Že by ale chtěl, když jsme byli malí, abychom já a můj bratr Jirka zasvětili koním celý život, to se říct nedá. Představoval si, že venkov, kde je spousta dřiny, po čase opustíme. Že budeme žít ve městě, kde je spousta jiných, mnohem méně těžkých pracovních příležitostí, než které na nás čekají na vesnici. Maminka se na to dívala jinak. Koně, které měla jako rodačka z Těšan hlavně díky svému tatínkovi, mému dědečkovi, nablízku vlastně pořád, byli samozřejmou součástí jejího života.

K tátovi jsme vzhlíželi s úctou jako k někomu, kdo se nikdy ničeho a nikoho nebál. Ani třeba v pětačtyřicátém roce, po osvobození, když byl ještě svobodný a kdy jednomu agresivnímu sovětskému vojákovi, ač to byl osvoboditel, dal najevo, že se nemůže v hospodě chovat jako zvíře. Ten Rus pak na tátu vytáhl samopal a začal po něm střílet. Naštěstí ho netrefil.

Táta se vyučil sedlářem, ale při své šikovnosti byl úžasně všestranný. Zedničil, truhlářil, uměl prakticky všechno. Původně měl převzít po svém strejdovi rodinnou firmu – továrnu na barvy v Brně. Proto se šel učit tam. Strýc prý ale na něho byl strašně přísný, vyloženě ho deptal. Táta to nějakou dobu snášel, ale pak mu z Brna utekl. Za žádnou cenu se tam nechtěl vrátit. A také se nevrátil.

Na rozdíl od maminčiny rodiny patřila ta tátova v Těšanech k těm bohatším. Rodiče mu dokonce koupili barák, ve kterém jsme se já i moji sourozenci později narodili. Táta měl celkem jedenáct sourozenců. Jeho otec, můj děda, také Václav, byl ženatý dvakrát. Z prvního manželství měl šest dětí a z toho druhého, ze kterého pocházel táta, také šest. Někteří z nich odešli za první republiky do Rakouska, založili tam rodiny a na Moravu už se nevrátili.

Se spolužáky a s panem učitelem na základní škole v Těšanech. Václav Chaloupka stojí ve druhé řadě shora uprostřed, tedy pátý zprava i zleva.

Při vši úctě k tátovi, poctivému, rovnému člověku, jak se na správného chlapa sluší, byla vůdčí osobností naší rodiny máma. Ona, žena obdivuhodná po všech stránkách, měla rozhodující vliv na naši výchovu. Byla nesmírně inteligentní, vzdělaná, laskavá a láskyplná. Přitom ovšem současně přísná, ale také nanejvýš spravedlivá. Nesmírně milující bytost, která by se pro rodinu opravdu rozkrájela.

Každému z nás pěti dětí, dvou kluků a tří holek, četla pohádky, v nichž dobro vítězilo nad zlem. Zpívala nám písničky, veselé, ale i smutné, při kterých jsme někdy brečeli. Mezi ní a námi bylo úžasné pouto. Dala nám prostě všechno. Cit, vnímavost, smysl pro dobro, pro spravedlnost, pro vzájemnou úctu jednoho k druhému. A nejen uvnitř rodiny, ale i ve vztahu k jiným lidem. Částečně jsme to po ní přímo zdělili a částečně od ní převzali všichni.

Vedle rodičů na mě měl vliv i můj strýc, bratr mého táty, Vincenc Chaloupka, který byl v Těšanech kovářem a podkovářem. Dělal všechno, co sedláci od kovářského a podkovářského mistra potřebovali. Opravoval vozy, okovával jim koně. Takže u něho v kovárně jsem si koně také hodně užíval.“

Hřibárna

Věna byl ještě hodně malý, když se kousek od Těšan, v Šinkvicích, ocitl poprvé před tamní hřibárnou. Byla součástí skoro opuštěného statku, kolem kterého byla jen samá pole a vinice. Jeho někdejší obydlené okolí nejprve spálili a vydrancovali v době třicetileté války Švédové. Dnes jsou Šinkvice, nebo také Šinkvický dvůr, součástí Těšan. Patří do jejich katastrálního území, ač jsou od nich vzdáleny skoro pět kilometrů. Kdysi v těchto místech stála osada, která se jmenovala Čeňkovice. Ta však postupně zmizela, její obyvatelé se přestěhovali právě do Těšan. Na počátku 19. století, tedy přibližně před dvěma sty lety, kdy tu byli koně opravdu nesmírně oblíbení, zde byl vybudován statek zaměřený na jejich chov. Po vzniku Státního statku Židlochovice se sem v roce 1949 přesunulo jeho základní koňské stádo a také tady byla zřízena hřibárna.

Když sem Václav Chaloupka přišel poprvé a na vratech uviděl nápis *Státní statek Židlochovice, hospodářství Těšany*, neuměl si jej přečíst. Nechodil ještě do školy. To místo ho však vyloženě uhranulo. Jako kdyby už tenkrát vycítil, co pro něho bude znamenat a co všechno tu v budoucnu prožije.

Uvnitř ve stájích anebo ve výbězích bylo asi sto, možná ještě víc koní. Pro kluky staré jako on to byl ráj. Později ovšem máma Václavovi vyprávěla,

že ho už jako několikaměsíční dítě nemohla udržet v náručí, když uviděl živého koně zblízka úplně poprvé.

Bylo mu šest a bratrovi Jirkovi ještě ani ne tři, když začali chodit k hříbárně spolu. Hříbatům, která stála nejbliž, házeli trsy trávy. A pak, když se k nim ještě nedospělí, ale už dost vysokí koníci sehnuli, se některých z nich chytili rukama za hřívu. Koně potom zvedli hlavu a vytáhli je na hřbet.

V roce 1954 nastoupil do hříbárny pan Bohumil Dočekal. Právě v době, kdy se malý Věna, jak Václavovi doma říkali, a Jirka, tomu neříkali Jura, což by se dalo na jižní Moravě očekávat, nechávali mladými koňmi díky své odvaze a šikovnosti vynášet do místa, ze kterého, jak praví známé přísloví, se člověku naskýtá ten nejkrásnější pohled na svět.

„V roce 1954, když jsem sem nastoupil,“ píše Bohumil Dočekal, „byl novým ředitelem statku pan Holub.“

A pokračuje:

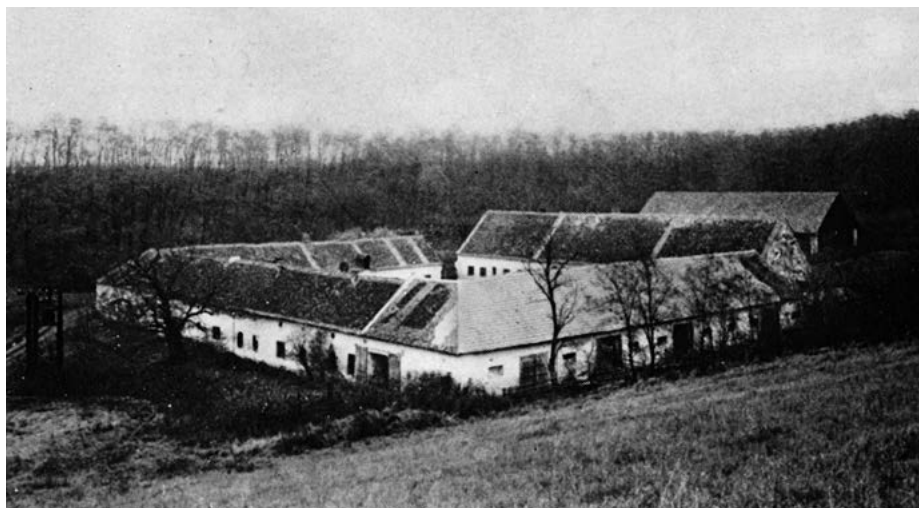
„Hříbata, samé kobylky, se zde soustřeďovala od teplokrevných klisen ze všech farem statku a doplňovala se nákupem teplokrevných hříbat od soukromých chovatelů. Největší počet hříbat byl v ročníku E, čtyřicet pět kusů. Jména celého ročníku byla postupně podle abecedy. Toho roku odcházel z hříbárny D ročník. Hříbata měla volné ustájení, uvazovala se jen ke krmení a čištění. Objemová krmiva se jim dávala středem stáje. Při uvazování se na hříbata zavolovalo: na místo! Každé hříbě si brzy zapamatovalo, kde má na uvázání stát. Po nakrmení základního krmiva a po očištění se ihned odvazovala. Na ohrazené pastviny se vyháněla společně. Při cestě z pastvin se zaháněla do rozdělovacích výběhů, kde se rozdělila dle stáří či ročníků. První se oddělil ročník nejstarší, potom střední a nakonec nejmladší. Přivedená hříbata se nejdříve musela naučit na uvazování. Často se vzpouzela, neb u matek měla svobodu. Také se musela seznámit s novým domovem a jedno na druhé si zvyknout. Byla to pro ně velká změna, neb se u svých matek živila jejich mlékem. Některé hříbátko si na toto nové prostředí zvykalo velice těžko a naříkavým řehtáním volalo svou matku. Ani oves a pěknou jetel nechtělo přijímat. V každém ročníku bylo hříbě, které stádo vodilo a nenechalo se předběhnout. I při rozdělování přiběhlo první. Koně takto odchovaní jsou mnohem odolnější a zdravější. Na pastvu jdou za každého počasí. I v zimě, když se jim čistí stáje, jsou venku na sněhu i v mrazech. V dospělosti jsou pak výkonnější.“

Pro Věnu se hříbárna v Šinkvicích stala nejdůležitějším místem jeho dětského života. Tam se do koní zamiloval. Už tehdy věděl, že to je na celý život.

Chodili sem i další kluci z Těšan a okolí. Průkopníkem stále odvažnějších kousků byl však Věna. I tady se stal, jako všude, kam přišel, vůdčí

osobností. Ale mírumilovnou a přirozenou. Autoritu si nikdy nemusel vydobývat. Prostě ji měl. Bylo mu asi sedm, když poprvé skočil z výběhové ohrady rovnou na hřbet jednoho odrostlejšího hříběte. Bylo to rodeo plné pádů a kotrmelců... Ani Jirka v hříbárně nikdy nechyběl. Věna ho měl na starost a Jirka si umínil, že bude s bratrem ve všem držet krok.

Když povyrostli, jakmile se i Jirka stal školákem, chodili po vyučování nejdřív domů, protože maminka, která byla v práci, je obvykle pověřila nějakými povinnostmi. Podle toho, co jim ráno napsala na papírek. Dali králíkům, slepicím, postarali se o některé nezbytné, nejdříve jen drobnější práce v hospodářství. Mytí nádobí, úklid nebo třeba menší nákup se jich netýkaly. Na to byla v rodině děvčata.

Statek v Šinkvicích, kultovní místo našeho dostihového sportu. Žili tu Václav Chaloupka s rodinou i kůň Korok, který tu má od roku 1984 svůj hrob.

Všechno udělali rychle, ale poctivě. Lajdáctví v povaze neměli. Pak už se ale hnali do Šinkvic, kam přicházeli někdy ve větším, jindy v menším počtu další kluci, kteří sice ne vždy, ale často dávali hříbárně přednost před fotbalem na palouku. Brali to nejkratší možnou cestou podél vinic, aby nepromarnili ani vteřinu. Jirka někdy Věnovi nestačil, ten na něho ale vždycky počkal. Považoval za samozřejmé, že na mladšího bratra musí brát ohledy.

Zaměstnanci hříbárny kluky nejdřív posílali pryč. Říkali, ať se tam nepletou, někdy jim dokonce, aby je odehnali, hrozili i bičem. Báli se, že se klukům něco stane a oni z toho pak budou mít popotahování. Časem si však

na děti z Těšan a z jiných vesnic v okolí zvykli. Pochopili, že sem nechodí proto, aby si z dětského rozmaru jenom krátili chvíli.

„Poznali, že tam nechceme jen překážet, že k něčemu jsme. Že jsme opravdu schopni jim pomáhat, a ne málo. Došlo to nakonec tak daleko, že si bez nás práci v hříbárně ani neuměli představit. Já a Jirka jsme tam docházeli nejen každý všední den, ale i v sobotu a v neděli. Dělali jsme pořád. Všechno, co bylo třeba. Zametali jsme, vynášeli a nakládali hnůj, čistili koně, hřebelcovali je, pomáhali při korekturách kopyt... Myslím, že to ani moc nepřeženu, když řeknu, že jsem se vlastně od svých tehdejších devíti let do dneška, kdy mi je sedmdesát, vůbec nezastavil. Proč bych se ale vůbec měl zastavovat? Jiný život než ten, který je nabitý prací, by mě stejně nebavil.“

Parta

Byli u koní, a byli s nimi v tom nejtěsnějším kontaktu. Dýchali stejný vzduch, starali se o ně. V jejich bezprostřední blízkosti byli šťastní. Zkrátka se s koňmi sžili. Ještě krásnější však bylo, když poznali, že se i koně sžili s nimi.

V jedenácti dvanácti letech měl Věna sílu jako velký chlap. Při korekturách kopyt, práci velice potřebné a ne právě jednoduché, kterou nemohl nejen dělat, ale ani při ní asistovat každý, držel koním nohy. Na rozdíl od některých dospělých to zvládal bez problémů. Byla k tomu zapotřebí nejen síla, ale i šikovnost a cit.

Jirka, jak už jsme si řekli, chtěl, ač o dost mladší, dělat totéž, co jeho bratr. Nešlo však o opičení po starším sourozenci. Cestu ke koním by si byl našel i sám. Měl je totiž také v sobě, nezávisle na Věnovi. Vzhledem k jejich věkovému rozdílu, tři a půl roku je v raném období života hodně, však ještě neměl tolik rozumu. Kolikrát vůbec nechtěl z hříbárny odejít. Ani ve chvíli, kdy už měli vlastně být doma a kdy je čekala ne právě krátká, několikakilometrová cesta do Těšan. Rodiče, hlavně maminka, dbali, aby se dodržoval domácí řád. Aby děti poslouchaly na slovo a přicházely z venku, kdy se jim řekne. Ne až se jim bude chtít. I to maminka považovala za předpoklad klidného a spokojeného rodinného soužití.

Věnovi proto někdy nezbylo, než si bratra hodit na rameno a odnést domů násilím. Jirka samozřejmě dělal všechno, aby ho starší sourozenec neudržel. Ten ho ale vždy zvládnul. Ve svých silných, vypracovaných, na tvrdou práci už zvyklých rukou udržel i nohu koně, který se při práci na jeho kopytech také často vzpínal. A dost podobným způsobem jako malý Jirka.

Kluci Chaloupkovi a řada jejich kamarádů milovali i jiná zvířata. Hlavně psy, kočky, ale třeba také ptáky. Některé si dokonce ochočili. Věna si v lesích v blízkosti šinkvické farmy třeba vycvičil poštočku, která se mu po zapískání vracela na rameno.

Přednost měli ovšem koně. Zvířata nejen krásná a milá, ale také inteligentní. A velice rozdílná po povahové stránce. Bylo to vlastně jako s lidmi. Každý byl trochu, nebo i hodně jiný. S každým se muselo jednat jinak. Věna se o tom přesvědčoval dnes a denně i později. Když se stal dostihovým jezdcem i trenérem. Podle toho ke všem koním přistupoval, podle toho s nimi zacházel a jednal.

Jedním z jeho kamarádů, který do Šinkvic docházel pravidelně, byl například Jiří Král, pozdější známý a úspěšný motocyklový závodník. Dvojnásobný mistr republiky v silničních závodech, o rok starší než Věna. Nebo také jeho bratr Luboš, který chodil s Vénou do stejné třídy. Blíž ke koním měl však z obou Králů právě Jirka. Svědčí o tom i jeho zajímavá osobní vzpomínka, která vyšla v únoru 2015 v časopise *Moto Journal*:

„V Lechovicích jsme měli velké zahradnictví. V roce 1951 nás ale komunisti vykopli na ulici. Mámu se třemi dětmi. Mně byly tenkrát čtyři roky, sestře pět a bráchovi tři. Tátu odveklí. JZD Práche si u nás v domě udělalo kanceláře a ve sklenících pěstovali sazenice pro JZD Slušovice. Přepadli nás tehdy v noci, a tak nás sousedka vzala k sobě domů. Bydlení jsme našli u babičky v Těšanech, v takové mansardě, kam nás děda odvezl na voze taženém krávou. Mým spolužákem ve škole byl Václav Chaloupka, pozdější čtyřnásobný vítěz Velké pardubické. Spolu jsme v Těšanech zakládali první jezdecký oddíl. Tehdy to patřilo pod Státní statek Židlochovice. Měli ještě jednu stáj v Šinkvickém dvoře, kde byl čistě chov koní. Byla jich tam asi stovka, od hříbat po dospělé koně. Každý týden jsme na jízdně na Jalovisku, kde se koně i prodávali, jezdili a předváděli ty lepší. Tehdy jsem to bral velmi vážně a už ve dvanácti letech jsem jezdil přebory ve skocích. Stal jsem se dokonce mistrem republiky v dorostu. Potom jsem ale šel do učení do Mototechny v Brně, kde byl naším vedoucím Robert Janka. Číchl jsem si k benzinu a začal jezdit na motorkách.“

Jiří Král, i když se o tom při této příležitosti nerozepisuje, byl už u Věnových šinkvických začátků. Také on skákal jako malý kluk z ohrady na holá hříbata. Stejně jako třeba Láďa Novotný, se kterým se Václav Chaloupka hodně kamarádil i později. Jednu dobu dokonce tvořili nerozlučnou dvojici. Než se oženili, chodili spolu i po různých zábavách v okolí.

Nezapomenutelného dětského rodea na hříbatech si v éře tehdejšího vedoucího šinkvické farmy pana Zajíčka hodně užil i Tonda Suchánek.

Do hříbárny často docházel a rád přikládal ruku k dílu například Mirek Konečný, kterému se ovšem říkalo Žán. Asi proto, že jeho táta se jmenoval Jan. Žán později jezdil nějakou dobu i dostihy. Stejně jako třeba jeden z bratrů Zejdových, Jiří. Jirka Zejda byl známý tím, že moc rád jedl. V týdnu před dostihy mu nezbývalo než se postit. Doma mu však museli dávat do ledničky jídlo, které by, kdyby mohl, v tom týdnu před dostihy snědl. A pak, když zase nějakou dobu váhu držet nemusel, si všechno vynahradil. Jídlo, které mu do lednice postupně ukládali, do posledního drobečku spořádal.

Do party okolo Václava Chaloupky patřil i Jan Fila, který byl z Bošovic. Ten později pracoval jako veterinář v Hřebčínu Napajedla a dosud má svou soukromou praxi, zaměřenou samozřejmě hlavně na koně. K přespolním členům party, který nebyl z Těšan, patřil Jarda Lauterbach z Žatčan, nebo třeba bratr současného známého dostihového trenéra Stanislava Chudáčka, kterému se říkalo Kovář nebo Kovárek. Ten byl z Otnic a chtěl se vyučit právě tomuto řemeslu. Nakonec však dělal něco jiného. Stanislav Chudáček dodnes trénuje své dostihové koně v Němčicích, v dostihové staji Heleny Vocáskové.

Původní parta se postupně obměňovala. Někteří ze starších kluků přestali po čase do hříbárny chodit. Nahrazovali je mladší, podobně zapálení nadšenci. I Jirka Chaloupka proti nim byl, jak tím, co už uměl, tak věkem, zkušený mazák. Tradice, kterou se svými kamarády založili bratři Chaloupkovi, zkrátka ještě nějakou dobu pokračovala.

Všichni, kteří prošli, nejprve jako děti, šinkvickou hříbárnou a později i zdejším jezdeckým oddílem, však o sobě věděli i dál. Jeden druhému se neztratili. Některým vydrželo ježdění a bezprostřední vztah ke koním dlouho, i když ne tak dlouho a v takové podobě jako Václavovi a Jirkovi, pozdějším vítězům Velké pardubické. Někdejší kluci z Těšan a okolí se však dodnes jednou za rok scházejí při jakémsi šinkvickém „abiturienském“ srazu. Před nedávnem se konal v Těšanech, v restauraci U Koroka, pojmenované po nejslavnějším a nejúspěšnějším Václavově koni, trojnásobném vítězi Velké pardubické.

To už ale hodně předbíháme, protože od těch časů uplynula celá desetiletí. Utekla neuvěřitelně rychle, nesmírně mnoho se v nich však také událo. Právě na to, ale i na prvopočátky v šinkvické hříbárně, stejně jako později v jezdeckém oddíle, vzpomínají všichni. A že je na co vzpomínat...

**Koně jsou
důležitější
než my**

„Miluješ-li koně, je to doživotně. Je to nemoc, na kterou není žádný lék.“

Hříbárna byla pro kluky nejkrásnějším místem na světě. Práce, kterou jim její zaměstnanci svěřili, je pořád bavila. Nezevšedněla jim. Nastal však čas posunout se dál. Vlastně výš. Ze země do sedla.

Statek mezitím založil jezdecký oddíl. Šlo vlastně o první krok ke vzniku budoucí dostihové stáje. Členové oddílu, mezi nimiž byli i lidé z hříbárny, věděli, jaké adepty jezdeckého sportu mají v zapálených chlapcích, kteří od malička pendlovali mezi Těšany a Šinkvicemi. Každé práce, již jim v hříbárně svěřili, se chopili s nadšením a vždy ji také perfektně odvedli.

Z party nadšených kluků se dva ještě hodně výrazně vymykali. Bratři Chaloupkové, Václav a Jiří, synové těšanského sedláře Václava Chaloupky. A také synovci legendárního těšanského kováře a podkováře Vincence Chaloupky, pokračovatele zdejší dlouhé a slavné kovárenské tradice.

Blízký vztah k těšanské kovárně, kterou po pět generací vlastnil rod Langášků, měl i Tomáš Garrigue Masaryk. Mimochodem – v Těšanech si pomník prvního československého prezidenta mezi lety 1948 a 1989 nikdo nedovolil zbourat. Stejně tak jako v Hodoníně, kde se prezident-zakladatel narodil. Všude jinde v republice byly jeho pomníky odstraněny. I Masarykův otec, bez ohledu na to, zda se jednalo o jeho skutečného, nebo pouze oficiálního rodiče, kočí Josef Masaryk, který pocházel ze slovenských Kopčan, kde je podle zápisu v matrice veden jako Jozef Maszárik, do zdejší kovárně jezdil velmi často z Hustopečí. Nechával tu okovat kočárové koně svých zaměstnavatelů. Věděl dobře, že v blízkém ani vzdálenějším okolí nedělají tuto práci lépe.

Vincenc Chaloupka, tehdy mladý vyučenec svého předchůdce pana Urbánka, si kovárnou pronajal až mnohem později. Shodou okolností v roce 1937, kdy T. G. Masaryk zemřel. Také Vincenc Chaloupka se stal, stejně jako všichni jeho předchůdci, opravdovým mistrem svého oboru. V neutěšené poúnorové době však musel svou živnost ukončit. Nové zaměstnání, o mnoho méně zajímavé, které ho ani zdaleka tolik netěšilo, si potom našel v jedné brněnské továrně.

Konečně v sedle

Nadešel den, kdy se Václavovi a Jirkovi splnil veliký sen. Poprvé se octli v sedle koně.

„Bylo mi asi deset nebo jedenáct a Jirkovi, kterému ještě nedosáhly nohy do třmenů, sotva sedm, když nás vzali na výjízdku. A hned do terénu v okolí Šinkvického dvora. Nikdy na ty chvíle nezapomenu. Byly pro mě

stejně nádherné, stejně důležité a stejně nezapomenutelné jako ten den, kdy jsem vyhrál svůj první dostih, nebo když jsem s Korokem poprvé zvítězil ve Velké pardubické.“

Jel na koni volnou přírodou. Pohupoval se v jeho sedle, cítil ho pod sebou. Dokonale vnímal každý jeho pohyb a přizpůsoboval se mu. Věděl, nebo spíš cítil, že kůň stejně tak vnímá jeho. Že ho respektuje a že i jemu je on sám, jeho jezdec, stejně příjemný. Ta sounáležitost obou bytostí, ono souznění, ta dokonalá, oboustranně vnímaná harmonie, harmonie koně a člověka, ho povznášela. Najednou okolo nich všechno vypadalo jinak. Stromy, louky, cesty mezi poli a mezi vinicemi s kolejiemi vyjetými od žebříňáků, země pod nimi i nebe nad nimi. A také mraky, které nad jejich hlavami jako by rozvážně a moudře pomalu hnal vítr. Všední místa, která dokonale znal, když tudy chodil po svých, a která mu někdy připadala obyčejná, nezajímavá až nudná, se změnila v nádhernou scenerii. I vzduch úplně jinak voněl.

Byl tenkrát vlastně ještě hodně malý kluk, ale už tehdy si říkal, že v životě ani nic krásnějšího snad být nemůže.

Jezdecký oddíl se přemísťuje „po kopytě“ na Jalovisko. Pět koní a čtyři jezdci. První vlevo v sedle je Václav Chaloupka.

Zanedlouho byli přijati i do jezdeckého oddílu. Každou sobotu pak jezdili „po kopytě“, jak se mezi koňáři říká, tedy v sedle, na Jalovisko. To byl zemědělský dvůr u Měnína, kde byla i jízdárna, na kterou v minulé kapitole vzpomínal i Jiří Král. Tam prošli základním výcvikem. Učební kurz tu absolvovali nejen malí, ale i velcí zájemci z několika hospodářství, která pod statek spadala.

Židlochovičtí měli nejdříve výhradně parkurové koně. Hlavně proto, že to bylo hobby tehdejších šéfů statku. Oddílu se pro ně, ale samozřejmě i pro všechny ostatní, podařilo zajistit velmi kvalitní učitele. Byl mezi nimi i velice uznávaný odborník podplukovník Klapal z Brna nebo tehdejší československý jezdecký reprezentant Čejka. Ten v té době často startoval na populární klisně, která se jmenovala Kosa, a často s ní vítězil na krajských i republikových skokových soutěžích.

Na Jalovisku dostali účastníci výcviku, mezi nimi i Věna, nezbytný jezdecký základ. Všichni, tedy i Věna, složili na jeho závěr povinné zkoušky a dostali parkurovou licenci. Od té doby se mohl zúčastňovat jezdeckých závodů. A ač mu bylo v onom roce 1959 teprve jedenáct let, byl oficiálně zařazen do kategorie dorostenců.

Mezi tehdejšími parkurovými koňmi židlochovického statku byly například klisny Hbitá, Charta a Jehla. Jehla později běhala i dostihy, a proto se k ní ještě brzy dostaneme. A také si řekneme, proč o dva roky později byla pro Václava tak důležitá. Proč se stala, vlastně jako první, jedním z nezapomenutelných koní jeho života.

První byla Odra

Z Těšan se každý rok v červenci jezdilo hromadně, speciálně vypraveným autobusem, na jezdecký den do Tlumačova. A v říjnu na Velkou pardubickou.

Tradice jezdeckých dnů v Tlumačově vznikla, stejně jako zdejší, později tak známý hřebčinec, už za první republiky, v polovině dvacátých let. Součástí každého takového jezdeckého dne byly i rovinové a překážkové dostihy.

A Velká pardubická? Na vlastní oči ji Věna poprvé viděl v roce 1958, když mu bylo deset a kdy ho s sebou vzal do Pardubic táta. Své vítězství z předcházejícího ročníku tu tenkrát obhájil sovětský kůň Epigraf. Už ne s jezdcem Vladimírem Fedinem, nýbrž s Vladimírem Prachovem.

Jak mohl malý Václav tenkrát tušit, že se jednou s tímto vítězem Velké pardubické, který s Epigrafem vyhrál i o rok později, nejen seznámí, ale že si budou tykat! A že Volodě, jak se populárnímu Prachovovi v Pardubicích

říkalo, si Věny bude za čas vážit nejméně stejně jako on, tehdejší prcek, jeho. A že tento desetiletý kluk z Těšan samotného Prachova v počtu vítězství v nejtěžším překážkovém dostihu na kontinentu, jak praví trochu omšely slogan, o dva triumfy překoná?

Velká pardubická. To bylo něco! Dlouho si potom s Jirkou na Velkou pardubickou v Těšanech hráli. Venku i doma. Oba přitom byli v cíli samozřejmě první. Tak jako později ve Velké pardubické skutečné.

O tom, že by v Šinkvicích jednou měla být dostihová stáj, se dlouho nemluvalo. Alespoň ne nahlas. Ani Václav, ani Jirka nic takového tehdy ještě netušili, ale chvíle, kdy měl v jejich životě s koňmi, a vlastně nejen s koňmi, ale vůbec, nastat zásadní, pro ně ten nejdůležitější a kýžený zlom, se přibližila.

Opravdu to netrvalo dlouho a Státní statek Židlochovice, jehož součástí byla řada hospodářství v okrese Brno-venkov včetně Těšan, Šinkvic a také jezdecký oddíl, koupil ve Žďáru nad Sázavou prvního dostihového koně. Polokrevnou klisnu, která se jmenovala Odra.

Bez ohledu na všechno zlé, co kolektivizace zemědělství na počátku padesátých let pro osudy mnoha lidí znamenala, co nespravedlivého a krutého přinesla, se tenkrát, přibližně o jedno desetiletí později, pro celý státní statek jednalo o historický okamžik. A nejen pro statek a jeho budoucí roli a postavení v našich dostizích a jejich zázemí, nýbrž i pro celý československý dostihový sport.

Zpočátku tomu ale nic nenasevďovalo. Jedna vlaštovka opravdu ještě jaro nedělá. A Židlochovičtí skutečně začali v tomto ohledu skromně.

Bez bratří Chaloupků, především bez Václava, by však asi v období, které nadcházelo, bylo leccos jinak. Zakoupení prvního dostihového koně a pozvolné pokračování v tomto nesmělém kroku, které vyústilo ve zřízení skutečné dostihové stáje, by třeba bylo jen zajímavou, ale nepřiliš významnou kapitolou. Ne-li pouhou epizodou. Ovšem i to je normální. Snad všechno, co vyjde, co se nakonec podaří, co se ukáže životaschopné a úspěšné, bývá podmíněno i souhrou několika příznivých, ne však náhodných, okolností. A právě k tomu v případě dostihové stáje Státního statku Židlochovice došlo.

Hříbárně v Šinkvicím dvoře už nešéfoval pan Zajíček, který odtud s celou rodinou přesídlil do Klobouků u Brna. Věna z toho právě velkou radost neměl. Pan Zajíček ho hodně naučil a dal mu i první jezdecké základy. A vůbec to byl dobrý chlap. Zajíčkovým nástupcem se však stal manžel jeho sestry, tedy jeho švagr, Oldřich Kulička. Rodák ze sousedních Borkovan,

který sem přišel ze svého předešlého zaměstnání v hřebčinci v Albertovci. Osobnost Oldřicha Kuličky se na určitou dobu stala důležitým předpokladem, aby židlochovická dostihová stáj nebyla jenom něčí představou nebo pouhou utopií. Aby mohla dosahovat prvních, i když nejprve jen velmi skromných úspěchů. Samozřejmě vedle koní, kterých po průkopnici Odře ve stáji pomalu přibývalo. A pochopitelně vedle financí, které pro jejich nákup a jejich trénink bylo potřeba vynaložit.

Odru koupil židlochovický statek hlavně právě pro něho, pro Olina Kuličku. Počítalo se s tím, že s klisnou bude jezdit překážkové dostihy. Nejprve proutěnky, ale potom hlavně steeplechase. Také Kulička dal po svém příchodu do Šinkvic Václavovi po jezdecké stránce hodně. A vždycky nad ním držel ochrannou ruku.

Jiným velkým Vénovým, ale i Jirkovým příznivcem byl pan Borovička, kterému kluci, kteří v šinkvické hřebárně pomáhali, začali brzy říkat, protože si je rychle získal, stréček Borovička. Pan Borovička byl sedlák ze vsi Lovčičky, který odmítl vstoupit do JZD. Proto se ocitl tady, v Šinkvicích.

Václav Chaloupka st. a jeho žena Marie s dcerou Janou

„Stréček Borovička byl skvělý člověk,“ vzpomíná v jedné z dalších kapitol i Marie Hrbková, jedna ze sester Václava a Jirky Chaloupkových, po Václavovi z pěti sourozenců nejstarší. „Koně pro něho znamenali všechno. On v těch stájích i bydlel. Koním rozuměl dokonale, oni jemu ostatně také, a uměl o nich překrásně vyprávět. Vénovi a Jirkovi dal opravdu hodně. Jsem si jistá, že i on má zásluhu na tom, že se oba už jako děti s koňmi tak sblížili a že si s nimi tak rozuměli. Že se stali smyslem jejich života.“

Vénovi i ostatním dětem tenkrát připadal pan Borovička a někteří další lidé ve stáji staří. Bylo jim však jen o patnáct dvacet, maximálně o dvacet pět let víc. Všichni také ještě byli přímými svědky těch nejslavnějších Václavových a Jirkových startů ve Velké pardubické.

Než se dostihová stáj začala rozbíhat naplno, koupil statek, snad z jisté setrvačnosti, ještě několik dalších parkurových koní. Pro jízďárnu v Židlochovicích, kde tehdy ze známějších jezdců a později trenérů působili například Stanislav Večeřa nebo Vojtěch Konvica. Ale i Václav odkojený původně právě jezdeckou průpravou měl k jedné z disciplín tohoto sportu hodně blízko.

„Přece jen jsem se nenarodil jako dostihový jezdec, i když dostihy mě od určité doby lákaly nejvíc. Jako kluk jsem však, jinak to ani nešlo, když ve stáji dostihoví koně nebyli, parkur skákal často. Vlastně to byla moje původní disciplína. Parkur si ostatně skočím občas i dnes, protože mám pořád rád všechno, co má s koňmi cokoli společného.“

Kdysi jsem také vážně uvažoval o military, soutěži všestranné způsobilosti, která se skládá z drezury, parkuru a jízdy v terénu, tedy cross country. Military je královská jezdecká disciplína. Náročná, ale překrásná. Uspějí v ní jen dokonale trénovaní, dokonale připravení, univerzální koně. A samozřejmě i jezdci. Navíc je to disciplína olympijská, která byla už na programu olympijských her ve Stockholmu v roce 1912.

Kdyby byly na židlochovickém statku pro military příznivé podmínky, především vhodní koně, třeba bych se jí nakonec věnoval naplno. V Židlochovicích se však situace začala vyvíjet především ve prospěch dostihů.“

V souvislosti s tím se na okamžik posuňme dopředu v čase. Do doby, kdy Václav byl už čtyřnásobným vítězem Velké pardubické. Ing. Schütz z Brna, jeden z našich předních drezurních jezdců a trenérů, mu tehdy chtěl svěřit do tréninku dvouletého koně, který velmi dobře skákal. Václav ho měl pomoci připravit pro soutěž v military na olympijských hrách v Moskvě v roce 1980. V Brně pilovali s tímto mladým koněm drezúru, v Šinkvicích měl zase s Václavem Chaloupkou trénovat jízdu v terénu. Nešlo ani zdaleka

o jediný takový či podobný nápad nebo projekt. Ze všech však nakonec z různých důvodů sešlo.

V Židlochovicích, respektive v Šinkvicích, tedy za nepříliš dlouhý čas, vznikla perspektivní dostihová stáj. Podmínky pro její provoz byly dobré, postupně se ještě lepšily, a tak se Václav Chaloupka, stejně jako druhý Chaloupka, Jiří, stali dostihovými jezdci. Samozřejmě že ne proti své vůli. Naopak. Bavilo je to, oba byli šťastní. Zpočátku tu měli přednost koně rovinoví. Také Václav a Jirka si jako jezdci vyzkoušeli rovinové dostihy. Jak pro ně, tak pro koně však znamenaly především průpravu pro blížící se překážkovou kariéru. Její začátek na sebe nedal dlouho čekat. K éře úspěšných koní rovinových však v židlochovické stáji došlo také. I když podstatně později.

Jehla a Jeta

Když Oldřich Kulička začal připravovat sebe i Odru na starty v překážkových dostizích, bylo Věnovi třináct let. Ale už rok předtím se ve Slavkově u Brna, kde se na počátku 19. století odehrála památná bitva tří císařů, konal jezdecký den. Součástí jeho programu byly i dostihy. V jednom z nich startovala i klisna Státního statku Židlochovice Jehla v sedle s Václavem Chaloupkou. Chlapcem, který měl být, a samozřejmě také byl, dítětem ještě další dva roky školou povinným.

„Byl to můj první dostih v životě. Jehla byla krásná polokrevná klisnička. Úžasně živá, žíly jí naskakovaly jako řeky na mapě. Byla to taková koňská modelka a měla i báječnou povahu. Právě v jejím sedle se mi začaly v hlavě rodit ty nejdůležitější sny. Představoval jsem si, že třikrát vyhraju Velkou pardubickou a jednou Velkou národní v Liverpoolu, o jejíž existenci jsem tehdy už věděl. A já jsem s Jehlou ve Slavkově hned napoprvé rovinový dostih na 1000 metrů vyhrál.“

Václav byl tehdy takzvaným neregistrovaným jezdcem. Neměl ještě dostihovou licenci, v tomto věku ji ostatně mít prostě nemohl. Ani jednorázovou, o celoroční nemluvě. V dostizích proto mohl startovat právě jen při podobných jezdeckých dnech, jako byl ten ve Slavkově. Mimochodem – Václav Chaloupka se tu tenkrát zúčastnil v jeho rámci i soutěže ve skoku mohutnosti, který samozřejmě patří do jezdeckých soutěží. Obsadil v něm druhé místo, hned za vítězným Andrejem Glatzem, rodákem z Košic. Ten byl o necelý rok starší než Václav, a později se stal velkou postavou československého jezdeckého sportu.

V průběhu jednoho roku se takových jezdeckých dnů konalo v té době po republice asi patnáct. Z toho více než čtvrtina na jižní Moravě, která koním všech „zaměření a odborností“ tradičně přeje a přála. Kromě Slavkova byly jezdecké dny pořádány ještě v Židlochovicích, v Uherském Hradišti a v Křenovicích. O rok později, když bylo Věnovi třináct, už jednorázovou licenci na určitý oficiální dostihový den pořádaný Státním závodistištěm v Praze dostal. Ať šlo o dostihy v Poděbradech, v Tlumačově, v Bratislavě nebo kdekoli jinde. Potřeboval však k tomu mít souhlas rodičů, kteří museli podepsat jakýsi revers.

Protože měl Václav o další rok později za sebou ne právě malé zkušenosti, na takového kluka naprosto nepředpokládané, a také nezanedbatelné úspěchy, dostal jako čtrnáctiletý už stálou licenci pro amatérského jezdce. Krátce nato byly ovšem jednorázové licence zrušeny a věková hranice pro licenci stálou se o dva roky zvýšila. Jirka Chaloupka ji tím pádem obdržel až šest let po svém bratrovi, tedy pro dostihovou sezónu 1968. Šestnáct mu bylo v listopadu předcházejícího roku. Do té doby mohl být v sedlech dostihových koní pouze při jezdeckých dnech.

To jsme se však na okamžik dostali už do úplně jiného období. Rok 1968, důležitý, památný i nešťastný, byl i po Václavově prvním vítězství ve Slavkově s klisnou Jehlou ještě vzdálenou budoucností. Než nastala, odehrálo se toho opravdu hodně. Příchod polokrevné Odry, vyhlédnuté a zakoupené hlavně pro Oldřicha Kuličku coby jejího jezdce a současně trenéra, byl pro rodící se dostihovou stáj krokem sice podstatným, ale současně víceméně symbolickým.

Židlochovičtí se pak odhodlávali k dalším a dalším nákupům koní, ale i to byli ještě angličtí polokrevníci. Tady je na místě velmi stručně vysvětlit rozdíl mezi plnokrevníkem a polokrevníkem. Anglický plnokrevník je kůň vyšlechtěný v 18. století v Anglii a jedná se o nejrychlejší koňské plemeno. Anglický polokrevník je křížencem anglického plnokrevníka se zástupcem teplokrevného plemene a musí mít alespoň padesát procent plnokrevné krve.

Státní statek navázal v tomto ohledu spolupráci s Plemenářským podnikem ve slovenských Motěšicích, obci o něco menší než Židlochovice, v okrese Trenčín. Tento vztah se postupně rozrůstal a časem se ukázal, přestože měl i své zápory, jako šťastný a v pozitivním smyslu slova i osudový. Mezi asi patnácti koňmi odchovanými a nakoupenými v Motěšicích byl z „parkuráků“ například výborný Ikar. Nebo také klisna Charta, která byla později prodaná do Holandska, a potom se dokonce účastnila i mistrovství Evropy. Z dostihových koní to byli například Indigo, Jevan a Jeta.

Právě s polokrevnou Jetou vyhrál v roce 1962 Věna Chaloupka, žák osmé třídy základní školy, dostih v Tlumačově.

„To už bylo nějaké vítězství. Jednalo se totiž o naprosto oficiální dostihy pořádané Státním závodištěm. Ještě mnohem důležitější však bylo, že jsem tehdy porazil i jezdce, ke kterým jsem vzhlížel jako k úžasným autoritám. Například Gustu Rišku, Luboše Israela nebo Hildu Kolátorovou. Byl to dostih přes proutěné proutky a oni se tenkrát, moc dobře se na to pamatuju, pochopitelně soustředili na souboj mezi sebou. Všichni tři jeli plnokrevníky a mě, navíc s polokrevnou klisnou, furioskou, tedy ze starého teplokrevného rakousko-uherského plemene, vůbec nebrali vážně. Jel jsem za nimi jako čtvrtý, ale pak jsem si všiml, že všichni tři v zatáčce dost vybočili. Tak jsem toho využil, s Jetou jsme mezi nimi proklouzli, a už nás nikdo z nich nedohonil. Pamatuju se jako dnes, jak trenéra Pepíka Kolátora, Hildina manžela, tenkrát děsně rozčílilo, že prohráli se sotva čtrnáctiletým klukem.“

Kavaleta

Mezi koňmi, které Státní statek Židlochovice zakoupil v Motěšicích na počátku šedesátých let, byla také klisna Kavaleta. To už byl vynikající kůň. První, na kterého si Věna troufnul pomyslet i v souvislosti s Velkou pardubicou. Protože klisna na tak těžký dostih opravdu výkonnost měla. Jenže...

Ten rok byla Kavaleta přihlášená do Velké olomoucké steeplechase. Počítalo se s tím, že ji pojede Václav. Potom však někdo jeho nominaci zpochybnil. Proč prý zrovna Václav, když je ještě tak mladý a nezkušený... Právě proto, říkali druzí. Věna jezdit umí, jak všichni dobře víme, a nějaké zkušenosti také má. Získat další, navíc v tak významném dostihu, neuškodí ani jemu, ani koni, ale ani stáji. Mezi těmi, kdo chtěli na Kavaletu posadit Václava, byl i hlavní zootechnik Karel Otáhal. Svůj názor však nakonec prosadil druhý, opatrnější a prý také rozumnější tábor. Před Vénou nakonec dostal přednost Oldřich Kulička, tehdejší Václavův učitel. Jezdec určitě zkušenější a zdaleka ještě ne starý. Přesvědčit se nakonec nechal i sám Otáhal. Souhlasil s názorem jiných, že Olin bude v sedle Kavalety přece jenom ještě o něco větší jistota.

Dopadlo to ale špatně. Kavaleta s Kuličkou nejenže spadla, ale potom ještě utekla do města. Než ji chytili, proběhla chudák několikrát křížem kráží Olomoucí. Na dlažebních kostkách v ulicích si úplně zničila šlachy. Její zranění bylo tak vážné, že se už nikdy nepostavila na start žádného dostihu.

A to byla velká škoda. V roce 1965 se s ní počítalo do Velké pardubické. Při dobrém zdraví by v ní určitě nebyla bez nadějí.

Vénovi bylo tenkrát sedmnáct let. Velkou pardubickou ten rok vyhráli Mocná s Františkem Vítkem, který tehdy zvítězil ve Velké pardubické podruhé. Za Mocnou a Vítkem doběhl v sedle s Evou Palyzovou Cavalet, tedy Kavaletin „skoro jmenovec“. Příbuzní ovšem nijak nebyli.

Václava hodně mrzelo, že Kavaleta tenkrát nemohla ve Velké pardubické startovat. Ani ne tak kvůli sobě samotnému, i když na start v jejím sedle si troufal, ale hlavně kvůli klisně, která byla opravdu skvělá skokanka. Nikdo ji neznal tak dobře, nikdo nedokázal v takové míře posoudit její kvality jako právě on, Věna, který ji denně jezdil v práci.

Ještě ale poznámka k Olomouci a zdejšímu závodišti... Oficiálně se tady, v Lazcích, neběhá už více než čtyřicet let. Což je velká škoda. První dostihy se tu konaly v roce 1926, poslední přesně o půlstoletí později. A to dne 4. července 1976. Právě Václav Chaloupka (dopřejme si znovu tu možnost a opět se přenesme v čase, v tomto případě o desetiletí a jeden rok dopředu) byl tenkrát jedním z hlavních aktérů kdysi tak populární Velké olomoucké steeplechase. V závěrečném, úžasně dramatickém závěru se on v sedle Václava a Vladimír Borusík v sedle Continentala, koní, kteří oba zanechali výraznou stopu i ve Velké pardubické, přetahovali o vítězství. Nakonec vyhráli oba. Do cíle totiž doběhli současně. Což je, zvlášť v tak náročném překážkovém dostihu, něco zcela ojedinělého.

„Bojovali jsme spolu do posledních centimetrů,“ vyprávěl Václav Chaloupka po letech, „už si přesně nevzpomínám, jestli jsme vedli my a na nás útočil Continental, nebo obráceně. Jisté ale je, že oba koně v závěru uplatnili svou třídu. Continental byl vítěz Saint Legeru, Václav byl čtvrtý v Československém derby.“

Velká olomoucká steeplechase byla vynikající příprava na Velkou pardubickou, hlavní překážka se podobala Taxisu. Zkušenosti tu sbíraly a úspěchy slavily celé generace výborných jezdců. A samozřejmě i koní, kteří jsou v dostihových výsledkových listinách, na rozdíl od jezdeckého sportu, uváděni jako první.

„Koně jsou daleko důležitější než my,“ prohlásil kdysi s jistou nadsázkou nezapomenutelný Kamil Kuchovský, skvělý překážkový jezdec, úspěšný trenér a také glosátor, „my se jenom vezeme.“

Václav Chaloupka, zastávající podobný názor, podobnou filozofii, si vždycky myslel a myslí totéž. I když se ze strany jeho přítele Kamila jednalo samozřejmě o nadsázku, o jakýsi slogan, je to do značné míry pravda.

Vraťme se ale k Velké olomoucké. Ta v roce 1965 Kavaletě štěstí nepřinesla. A Václav Chaloupka proto možná přišel o svůj první start ve Velké pardubické. Mohl se jej tehdy dočkat už ve svých sedmnácti letech a získat tím také jeden z primátů. Stal by se totiž zcela jistě nejmladším jezdcem, který se tohoto dostihu do té doby účastnil. To si však samozřejmě ani neuvědomoval, takhle nemyslel, takhle neuvažoval. Kvůli tomu ho Kavaletina smůla ve Velké olomoucké, ke které ovšem vůbec nemuselo dojít, a která byla svým způsobem vlastně úplně zbytečná, nemrzela.

Než k jeho premiéře v jediném dostihu, v němž musí koně a jezdci absolvovat i skok přes Velký Taxisův příkop, došlo, musely uběhnout další čtyři roky. Možná to ale bylo i k něčemu dobré.

Ten druhý

„Hodte své srdce přes překážku a váš kůň ho bude následovat...“

Věnu, hezkého dospívajícího kluka s dlouhými tmavými vlasy, měli všichni rádi. Už po něm také začaly pokukovat holky a stále větší sympatie si získával mezi dospělými. Včetně těch, kteří byli pro jeho budoucí působení u koní důležití. Ve svých patnácti letech měl na statku výbornou pozici, šéfové ho brali jako rovnocenného partnera. Z kluka, který nade všechno miloval koně, rozuměl si s nimi a oni s ním, se nečekaně rychle stal cílevědomý, odpovědný mladík. Navíc nadějný jezdec a ještě k tomu se zjevnými trenérskými a chovatelskými předpoklady. V tomto věku to bylo až neuvěřitelné.

Pro koně byl Věna skutečně ochotný udělat všechno. Aby s nimi mohl zůstat v neustálém kontaktu a po ukončení základní školy nemusel dojíždět na střední do Brna nebo někam jinam, rozhodl se, že se přímo na statku vyučí opravářem zemědělských strojů.

Památná cesta

Ke konci roku 1963 se Věna a jeho bratr Jirka, kterému tehdy bylo dvanáct, dověděli, že se statek chystá koupit v Motěšicích další koně. A že by to tentokrát měli být plnokrevníci. Oba z toho byli štěstím bez sebe. Konečně budeme mít ve stáji i vollbluty (německý výraz pro plnokrevné koně ve fonetické podobě *folblut* se mezi koňari užíval a užívá stále a je součástí jejich slangu)! To ale nebylo všechno. Ředitel židlochovického státního statku Jaroslav Hotový a hlavní zootechnik Karel Otáhal chtěli, aby Věna jel na Slovensko koně vybrat s nimi. Václav si nejdřív myslel, že to říkají jen tak, že to nemyslí vážně. Hotovému s Otáhalem však už tenkrát bylo jasné, že Věna rozumí koním víc než oni dva dohromady.

Jenže, a to je třeba také říci, bylo to trochu komplikovanější. Motěšický hřebčín se dostal do vážných nesnází. Začalo to tím, že jim ubývalo zásob krmiva i steliva. K tomu všemu desítky zdejších koní, převážně ti, kteří se narodili v roce 1962, onemocněli silným střevním katarem. Docela bez obalu se pak o nich mluvilo jako o ročníku „sračkárov“. Tehdy se v Motěšicích rozhodli, že některé z těchto koní prodají. Tak vlastně došlo k tomu, že bylo možné dva nebo tři zdejší odchovance koupit, a navíc je pořídit za nižší než obvyklou cenu.

O pár týdnů později, už v novém roce 1964, se Věna spolu s oběma vedoucími pracovníky statku a synem ředitele Hotového Jardou posadil do služební volhy. Byla to, jak se ukázalo později, velice památná cesta. Její cíl byl

jasný. Vybrat v Motěšicích pro židlochovickou dostihovou stáj další dva, případně i tři koně. Celková cena však neměla přesáhnout třicet tisíc korun.

Plemenářskému podniku Motěšice v té době šéfoval ing. Ján Jagoš a vedoucím chovu koní byl mladý, pětatřicetiletý MVDr. Juraj Hanulay, později jedna z největších osobností našeho, tenkrát ještě československého jezdeckví. Už tehdy byl mnohonásobným vítězem prestižních parkurových závodů, skvělým trenérem, na slovo vzatým odborníkem. Židlochovické „vyslance“, kteří sem samozřejmě nepřijeli poprvé, pouze „ucho“ Václav Chaloupka se tady ještě nevyznal, po zdejším hřebčínu založeném už v roce 1923 Juraj Hanulay osobně provázel.

Do sumy třiceti tisíc korun se nakonec vešli koně tři. Všichni se narodili v Motěšicích. Tříletá polokrevná klisna Lotka, která se později jmenovala Láska, a dva dvouletí plnokrevní hřebečci – Kamoš a Korok. Ti byli příbuzní, a dokonce vlastně na druhou. Jak ze strany otce, francouzského plemeníka Astyanaxe, kterého měli společného, tak ze strany svých matek. Cosyrie, matka Koroka, zdejší chovná klisna, jinak dcera úspěšného skokana Coastguarda, třináctinásobného vítěze dostihů přes proutěné překážky ve Francii, byla také matkou Kalné, matky Kamoše. Dovedeno do důsledků: poloviční bratři Kamoš a Korok byli současně i synovec se strýcem. Nebo ještě jinak: Cosyrie byla matkou Koroka a současně babičkou Kamoše.

Žádný přívažek

Byl to dost kuriózní příbuzenský propletenec, ale z hlediska kvality krve obou mladých hřebců velmi pozitivní. Nákup se vydařil. Skoro by se dalo říci, i když zatím pouze čistě teoreticky, že se jednalo o vyložený „kauf“. V dalších letech se ukázalo, že „kauf“, a hodně mimořádný, to opravdu byl. Všechno ovšem proběhlo jinak, téměř obráceně, než se původně dalo předpokládat.

Zatímco Láska a hlavně Kamoš se jevíli jako velice nadějní a vyložené perspektivní koně, u ryzáčka Koroka to bylo jinak. Narodil se s velmi dobře viditelným defektem pravé přední nohy. V karpálním kloubu ji měl vytočenou do strany, směrem ven.

„Nevím dost dobře, jak k tomu došlo, a v některých případech to bylo dokonce vkládáno do úst i mně, že prý Korok byl jenom takový přívažek. A že jsme ho vlastně ani nechťeli. Že nám ho Motěšičtí ne snad vyložené vnutili, ale přidali jako takový hodně problematický bonus. Protože by ho jinak

neudali, jak se říká. Což je možné, Korok by třeba opravdu dopadl kdovíjak, kdybychom ho tenkrát odmítli. Rozhodně se však nepamatuju, že bychom ho brali jako něco nadbytečného. Koupili jsme prostě tři koně za třicet tisíc. Neřešilo se, kolik je za kterého. Židlochovický statek pak do motěšického hřebčína postupně poslal několik vagonů vojtěšky, protože oni tam tehdy měli problémy s krmením. Nikdy jsme ale vůbec nemluvili o tom, kolik který koník stál. Nám, tedy i mně, a možná hlavně mně, se Korok zamlouval. Vnutit bychom si ho nenechali. Hlavně původ měl opravdu skvělý.“

Krátce nato se pro Lásku, Kamoše a Koroka vydalo z jižní Moravy do slovenských Motěšic nákladní auto. Snad tenkrát tak populární „vétřieska“, snad „espětka“. Anebo možná trambus. Speciální přepravníky pro koně tenkrát neexistovaly, alespoň ne u nás.

U přepravy koní do jejich nového domova v Šinkvicích byl kromě Vény i jeho bratr, dvanáctiletý Jirka. Auto přivezlo trojici nových koní v naprosto zuboženém zdravotním stavu. Všichni byli po úporných průjmech vyhublí a vůbec neměli sílu ani chuť přijímat potravu. Takové onemocnění je i pro koně velmi nebezpečné, proto bylo třeba dát ty čtyřnohé chudáky do pořádku nejdříve zdravotně a až potom kondičně. Postupně se jim doplňoval

Václav Chaloupka v roce 1965 na vzácném snímku mezi klisnou Láskou (vlevo) a Korokem (vpravo). Patrně první Korokova fotografie

vápník a různé další minerály, stejně jako bílkoviny. Při horečkách dostávali koníci i zábaly. Když už byli z nejhoršího venku, pomohla jim hodně na nohy právě vojtěška.

„Po dost dlouhé době se dali do pořádku. A tak jsme všechny tři, pomalu a opatrně, začali obsedat. Oba hřebecci to snášeli dobře, byli až nečekaně klidní. Korok byl proti Kamošovi ještě o poznání mírnější. Dali jsme mu sedlo, sedli na něj, olonžovali a vyvedli na dvůr. Bez sebemenších problémů. Ale i Kamoš byl přizpůsobivý. Láska, o rok starší než oni, byla také vstřícná, ale vzpomínám si, že se při tom nejdřív asi dvakrát trochu zahrabila.“

Krasavec Kamoš

Ryzák Kamoš byl dokonalý typ hřebce. Proti Korokovi výrazně mohutnější, mnohem silnější v krku. Pro znalce určitě atraktivnější než o dost subtilnější Korok, který vedle Kamoše působil na první pohled spíše jako klisna. Měl drobnější konstituci, byl však také velmi dobře stavěný a jeho „figuře“ dominoval nádherně vyklenutý hrudník.

Za „svého“ koně si Věna vybral Kamoše. Stále ještě teprve patnáctiletý kluk měl ve stáji a na statku takovou pověst a takové postavení, že si sám mohl určit, kterého z koní bude jezdit, a současně se rozhodujícím způsobem podílet na jeho přípravě. Korok, i když si odmyslíme jeho vadu, přece jenom neměl tak podmanivý exteriér. Na první pohled nesliboval tolik jako jeho druh a blízký příbuzný, podobal se však Kamošovi charakterem. Povahově byli oba bratři, první plnokrevníci židlochovické stáje, skoro stejní. Jeden lepší než druhý. Bylo zkrátka znát, že jsou jedné krve, a to ne ledajaké.

Kamoš začal brzy potvrzovat Věnovy předpoklady, že se jedná o rozeného skokana. Byl dynamický, vitální, šikovný a už v tomto věku také stoprocentně spolehlivý. Ano, s tímhle koněm jednou vyhraju Velkou pardubickou, utvrzoval se Václav ve svých plánech. On sám, vzhledem ke své postavě, sice štíhlé, ale na žokeje poměrně vysoké, nemohl do budoucna pomýšlet na kariéru rovinového jezdce. Což mu ovšem nijak nevadilo. Cítil, že mu mnohem více vyhovuje sportovnější způsob dostihového ježdění. Takový, kde má jezdec více možností koně ovlivňovat, kde ve větší míře rozhoduje i taktika. Kde se zkrátka musí více jezdit „hlavou“. Tomu jsou překážkové dostihy blíž než rovinové.

Kamoš byl prostě skvělý kůň. Takový, který všechna Věnova předsevzetí, s dospíváním stále odvažnější, ještě umocnil.

„V tréninku jsem vždycky skákal s Kamošem ze špice, a Korok s bráchou v sedle za mnou.“

Svou dostihovou premiéru, ještě rovinovou a také neoficiální v rámci jezdeckého dne v Uherském Hradišti, absolvovali Kamoš s Václavem a Korok, kterého jel třináctiletý Jirka, společně. Jak koně, tak jejich jezdci tedy tvořili dvě bratrské dvojice. První docválal do cíle Kamoš, jen tři čtvrtě délky za ním Korok. Byl to tedy Jiří Chaloupka, kdo budoucího trojnásobného vítěze Velké pardubické přivedl na start i do cíle jeho úplně prvního dostihu. Což je zajímavé jak z historického hlediska, tak s ohledem na skutečnost, jak nerozlučnou a legendární dvojici později Václav s Korokem vytvořili. Potvrzuje to i fakt, jak už tenkrát byli bratři Chaloupkové na sebe napojeni. A že přes relativně velký věkový rozdíl, staršímu bylo teď skoro sedmnáct, mladšímu třináct a půl, měli na samém počátku své dostihové kariéry tolik společného. Jirka zkrátka nechtěl zůstat pozadu, a to ani přesto, že byl v tomto období ještě dost malý, menší než většina jeho vrstevníků.

Ani při prvním, už oficiálním Korokově startu nebyl v jeho sedle Václav. Dne 27. června 1965, jen několik dnů před jeho sedmnáctými narozeninami, se v olomouckých Lazcích zúčastnili Ceny JO Zora Olomouc na 1200 metrů opět Kamoš i Korok. Kamoš, kterého vedl Václav, doběhl čtvrtý, Korok, jehož jezdce byl tenkrát Oldřich Kulička, doběhl opět těsně za ním pátý. Byl to tentýž dostihový den, kdy Kulička jel potom v hlavním dostihu, Velké olomoucké steeplechase na 4000 metrů, klisnu Kavaletu, kterou měl původně jet Václav. Kdy Kavaleta po pádu na jedné z překážek utekla do ulic města a přivodila si taková zranění, která jí navždy znemožnila pokračovat v nadějně kariéře.

Nebyla to však jediná pohroma, která židlochovickou dostihovou stáj, stále ještě na samém počátku její existence, v této sezóně postihla. S Kamošem, překrásným a veselým koněm nabitým energií a chutí do života, bylo také zle. A ještě mnohem víc. Ta proměna, kdy se z minuty na minutu propadl do apatie, kdy jeho oči najednou zoufale prosily o pomoc, byla stejně šokující jako nepochopitelná.

Václav i ostatní se domnívali, a snad se tím i utěšovali, že Kamoše postihla střevní kolika. Pro koně hodně nebezpečná náhlá choroba, ale pokud lze jednat okamžitě, docela dobře léčitelná. Ve stejnou diagnózu věřil, nebo spíš doufal i veterinář MVDr. Zahradníček. Proto zavedl Kamošovi do žaludku protizánětlivý nálev, vylepšený, vyložený „po moravsku“, panákem slivovice.

„Byl to osvědčený recept, dostávali jsme tak předtím i potom z těžké koliky hodně koní. Jenže Kamoš měl, což jsme nemohli tušit, rakovinu ledvin.

Tak nemilosrdnou diagnózu ukázala až pitva. Koník je měl chudák úplně rozpadlé. Asi šlo o důsledek předcházejícího průjmového onemocnění a užívání léků, které Kamoš tehdy dostával. Ta léčená a nakonec jen zdánlivě a dočasně vyléčená infekce se u něho později takhle zvrhla. Ještě dva dny předtím jsem s Kamošem trénoval a zdál se v naprostém pořádku. Tak statečné měl srdce. Šlo to strašně rychle. Seděl jsem ve žlabu v jeho stání, na kolenou jsem měl jeho hlavu, hladil jsem ho a brečel. Umřel mi na klíně. Do té doby jsem nikdy nepocítil takovou lítost, takové zoufalství.“

Václav si také uvědomil, i když v těch chvílích mu něco takového připadalo vedlejší, nedůležité, že všechny jeho sny o Velké pardubické jsou v ne návratnu. Že takového koně nebude už nikdy mít. Netušil, jak by byl také mohl, jak hluboce se mylí. A že navíc ten, který Kamoše zastoupí, a nečekaně brzy, který mu všechno vynahradí, stojí hned vedle, jen metr od něho. A smutně sleduje, jak jeho bratr a zároveň synovec, především však nejbližší druh a největší kamarád, odchází tak nečekaně a tak krutě brzy na úplně jiné pastviny, než které dosud znal. Které se rozprostíraly někde „tam“, v místě, kterému jsme si navykli říkat nebe, nikoli v okolí Šinkvického dvora.

„S Kamošovou ztrátou jsem se vyrovnával hodně dlouho. Vlastně jsem se s ní úplně nesmířil dodnes. Něco prostě zůstane v člověku navždy. A nepřebolí ho to za celý život.“

Život se však nezastavil ani tenkrát, i když sedmnáctiletý Věna to zpočátku skoro tak vnímal.

Sbližování

Korok pak připadl jemu. Jirka si na jediného plnokrevníka, kterého teď ve stáji měli, žádné nároky nečinil. Věna byl starší, mladší bratr mu ho přenechal automaticky. Úplně samozřejmě, vůbec se o tom nemuseli dohadovat. Ani tenkrát, ani později, zkrátka nikdy mezi nimi nebyla sebemenší řevnivost. Jak už jsme se zmínili, k rodinné sounáležitosti, k maximálnímu vzájemnému ohledu, ale i k ohledu k druhým, byli vedeni od malička. Ani to snad však nebylo nutné. Takoví se už asi narodili. Jeden pro druhého udělal vždycky všechno.

Tak se Věna po Kamošově odchodu začal sžívat s Korokem. A Korok s ním. Zvykali si na sebe mnohem snadněji, než si Věna původně myslel. Už samotná Kamošova smrt jako by je sblížila. Václav měl pocit, že Korok tenkrát všechno pochopil. A jako kdyby si chvíle, kdy byl vedle umírajícího

Kamoše, zakódoval. Stáli skutečně těsně vedle sebe, uvázáni jenom za ohlávku, na takzvaných štontech. Samostatné boxy v šinkvických stájích tenkrát ještě nebyly. On si Korok ostatně i později pamatoval všechno důležité, čím si s Václavem procházeli. Ať už šlo o prožitky příjemné, nebo nepříjemné. Václav měl možnost přesvědčovat se o této Korokově vlastnosti neustále a sám tím byl často hodně překvapený. Člověk bez vztahu ke zvířatům, bez schopnosti ztotožňovat se s nimi, by si něčeho takového možná ani nevšiml. Nebo by tomu nedokázal, či odmítal, uvěřit.

Když potom Korok rostl skoro před očima, ne pouze ve fyzickém smyslu, ale především výkonnostně, říkal si Václav, že si Korok snad vzal, vtáhl do sebe, všechny síly, které jeho bratra v těch nevylicitelně pohnutých chvílích nadobro opouštěly.

Korok a Václav Chaloupka nedlouho po svém prvním vítězství ve Velké pardubické steeplechase v roce 1969

Jirka, jenž ještě nemohl mít jezdeckou licenci, se pak věnoval především Lásce. Třetímu a nejstaršímu koni z toho tak významného, ale ve svých důsledcích zatím hlavně dramatického i bolestného motěšického nákupu. V oficiálních dostizích však Lásku ještě jezdit nemohl. Proto byl v sedle spolehlivé polokrevné klisny vždy Věna. V průběhu jedné sezóny s ní vyhrál pět nebo šest dostihů a díky tomu byl první v republikovém šampionátu amatérských jezdců. Což tenkrát byla jen docela nepatrná náplast na zklamání z neúčasti zraněné Kavalety ve Velké pardubické. A především na stále nesmírně živou Kamošovu tragédii.

A Korok? Z neduživého káčátka se „vyhrabával“ velmi rychle. Fakt, že jednu nohu nemá úplně v pořádku, ustupoval stále víc do pozadí. Defekt to však byl a Korok si ho jako mimořádně inteligentní bytost, inteligenci měl nesporně v genech, uvědomoval. Když ho Věna a Jirka společně s Kamošem naskakovali, byl ten rozdíl dobře znát. Zatímco Kamoš dopadal za překážku bez jakýchkoli zábran na přední nohy a zadek měl vysoko, Korok si vždycky hned přisedl.

Václav nejprve nechal Koroka překonávat nižší překážky samotného. Bedlivě přitom sledoval, jak si bude počínat. Zpočátku bylo zřejmé, že kůň se možná trochu bojí. K jeho dominantním vlastnostem však patřila i odvaha, schopnost překonávat strach. Přitom ovšem byl i opatrný, ale zároveň také šikovný a chytrý. Prostě mimořádný. Postiženou nohu si šetřil, přitom ji v rámci možností plně využíval. Byl také učenlivý, a když pak už skákali společně, bral při překonávání překážek ohled nejen na sebe, ale i na Václava, svého partnera a nejbližšího přítele.

Byl ovšem, jak se mezi koňáři říká, „přikleklý“. Což má i svou výhodu, protože přikleklí koně si podvědomě šetří šlachy a málokdy takzvané zchromnou. Mají proto odolnější celý pohybový aparát. Spíše se jim, ale až později, když už jsou starší, může v karpálních kloubech vytvořit artróza. Po dobu aktivní kariéry jsou však, hlavně pokud jde o nohy, zpravidla úplně zdraví.

Nadějné vyhlídky

„On tu svou nožku cítil, uvědomoval si ji. Obava ze skoku na něm zpočátku znát byla. I proto si po dopadu hned tak zvláště přisedl, a dřív než jiní koně, aby právě přední noze odlehčil. Dopadal vlastně na všechny čtyři. Ohromně si tím pomáhal, protože tak tlumil první nápor dopadu. Svému handicapu

se zkrátka skvěle přizpůsobil, a postupně se dokonce naučil využívat jej ve svůj prospěch. Díky své výjimečnosti dokázal vadu, se kterou přišel na svět, proměnit ve svou výhodu.“

Jak se říká, a platí to obecně, nejen v jeho případech a nejen v dostizích: všechno zlé je pro něco dobré. Korok měl později doskoky i za těmi nejtěžšími překážkami úžasné jisté. V dostihu upadl za celou svou kariéru pouze jednou, na samém počátku své překážkové kariéry. V roce 1967 v Lysé nad Labem, na anglickém skoku.

„Ten angličák byl v písku a Korok při odrazu trochu podklouzl. Tak jsme pak za skokem udělali salto. On ale nikdy upadnout nechtěl. Což také byla jeho velká ctižádost. I tím mi chtěl dokázat, že je opravdu výjimečný. A že jsem si ho vybral po zásluze. Jako kdyby prostě věděl, že si přeju, aby nepadal. I tato vlastně teprve získávaná vlastnost se stala součástí jeho podivuhodné povahy.

Někdy jsem se sám sebe ptal, zda Kamoš, na kterého jsem musel dlouho pořád myslet, byl také tak inteligentní jako Korok. Jako ten, původně až druhý, kterého jsme všichni včetně mě za Kamošova života ještě nedocenili. S jistotou na takovou otázku ani dnes odpovědět nedokážu. Protože Kamoš umřel příliš brzy. Myslím si však, že spíš ano. Po exteriérové stránce se značně lišili, charakterově však byli téměř stejní.“

Bylo to opět závodistiště v Olomouci-Lazcích, na kterém Korok a Václav absolvovali svůj první společný dostih. Premiérou, i když nepovedenou, později tak slavné, nerozlučné a neoddělitelné dvojice, kdy jednoho bez druhého si skoro nebylo možné na dostihové dráze představit, byly v polovině dubna 1966 proutěné překážky na 2400 metrů. Korok před jednou z nich zastavil.

Pak už všechny dostihy této sezóny, Korokovy druhé, avšak první překážkové, nejen dokončili, ale byli v nich, jak se říká, také „za peníze“. Vždy totiž obsadili jedno z prvních pěti dotovaných míst. Pátí byli v rozpětí pouhých deseti dnů v bratislavské Starohájské steeplechase na 3800 metrů, nejdelší trati, jakou Korok do té doby absolvoval, a ve Velké ceně Oder. O několik týdnů později, dne 10. července, dosáhli svého dosud nejlepšího umístění, když byli druzí ve slovenské Šále. Zle přitom zatápěli i vítěznému Tarpanovi v sedle s Josefem Jančárem. K prvnímu vítězství v kariéře jim tenkrát chyběly pouze dvě délky.

Korokovy možnosti a schopnosti si Václav naplno uvědomil při jejich pátém startu v první polovině září v Brně. Tam je v Ceně Kohoutovic, steeplechase na 3600 metrů, už neporazil nikdo. O čtrnáct dnů později byli při

svém druhém bratislavském vystoupení v těžké konkurenci pátí. Sezónu zakončili při svém sedmém společném startu dalším druhým místem tam, kde ji zahájili – v Olomouci. Porazil je pouze výborný Harlekýn, kterého jela Eva Palyzová, rok předtím v sedle Cavaleta druhá ve Velké pardubické.

„Tenkrát už jsem si byl jistý, že Korok bude kůň pro Velkou pardubickou, kterou běhali i jeho sourozenci. Polobratr po mámě Korec a stoprocentní sestra Kostrava. Starý pan Weiss z Holíče, který předtím koupil právě Kostravu a znal perfektně celou tuto K-rodinu, mně a bráchovi už v Bratislavě, kde jsme byli pátí, řekl: ‚Kluci, vy ještě ani nevíte, jak máte skvělého koně. Brzy na to ale přijdete...‘ A měl pravdu, jeho předpověď byla přesná. Korokovou anomálií na pravé přední noze se vůbec nenechal zmást.“

Zatím však stále šlo „jen“ o signály. Ovšem zřetelné. A hodně nadějně. Václavovi bylo osmnáct, Korokovi čtyři. Oba pořád byli vyložení začátečníci. Měli za sebou sedm překážkových dostihů, z nichž šest dokončili. Jeden vyhráli, dvakrát byli druhí, třikrát pátí. Dobrá bilance, až nečekaně dobrá. Václav však věděl, že čísla nejsou podstatná. Mnohem důležitější byl stále lepší pocit, který z Koroka měl.

„Pracovalo se mi s ním pořád lépe. Byl dokonale ovladatelný, vytrvalý, i v terénu nesmírně obratný, šikovný. Měl úžasný smysl pro rovnováhu, byl odvážný, ale zároveň se do ničeho nevrhal bezhlavě. Věděl velmi dobře, na co má, co si může dovolit. Jenom ty vyložené kotáry, které jsme spolu dokázali zdolat! Já bych je po svých určitě nezvládl. Kolikrát to byly až neuvěřitelně příkré střechy, se kterými si suverénně poradil. Kdybych na něco takového stoupl sám, skutálel bych se dolů. On se vůbec nebál, na všechno vzhůru dokázal vylézt a dolů zase slézt. Byla to báječná průprava i pro ty nejtěžší dostihy.“

Zimní přestávka teprve začala, ale Václav se nemohl dočkat jara. Byl zvědav, co přinese další sezóna a těšil se na ni. Sezóna roku 1967, ve které mělo být Korokovi pět let. V té se mohlo, nebo spíš mělo, ukázat, zda v synovi skvělých rodičů, Astyanaxe a Cosyrie, je opravdu to, co v tréninku a v dostizích zřetelně naznačoval. Možná se ale ta perspektiva jevila až příliš krásná, až v příliš růžových barvách. Když si Václav vzpomněl na Kavaletu a hlavně na nešťastného Kamoše, řekl si, že svůj optimismus musí i v případě Koroka raději trochu krotit. Aby se do třetice nedočkal, ať už v jakékoli podobě, dalšího zklamání, respektive další bolesti.

Smůla, kterou dosud měl, snad ale nemůže trvat věčně. Osud musí svou nepřízeň někdy vykompenzovat. Tomu věřil nejen Václav, ale také Jirka, který s bratrem prožíval všechno zlé i dobré naplno. Stejně jako Oldřich

Kulička a vůbec celá stáj. A také ředitel židlochovického statku Jaroslav Hotový i hlavní zootechnik Karel Otáhal, s nimiž byl Václav před časem v Motěšicích na onom zvláštním a současně tak osudovém nákupu.

V teprve se „klubající“ dostihové stáji, která si s nezbytnou a vždy prospěšnou pokorou trpělivě prorážela cestu mezi ty úspěšné a respektované, začal díky dosavadním výkonům a výsledkům Koroka a Václava Chaloupky převládat dobrý pocit. Z toho, že snaha a nadšení, s jakou se před pár lety vrhli do práce, může opravdu přinést úspěchy. Takové, o jakých do té doby jenom snili.

Odložená premiéra

*„Žádná hodina života není ztracená,
pokud je strávená v sedle.“*

Sir Winston Churchill

Zima z roku 1966 na rok 1967 se zpočátku vlekla, ale nakonec, na rozdíl od pořekadla *Co se vleče, neuteče*, utekla. A docela rychle. Václav, který se na novou sezónu těšil, v zimní pauze ze svého optimismu trochu ubral. Ne však kvůli Korokovi, který mu dělal jenom radost. I za oněch několik hodně studených měsíců pro překážkové dostihy dozrál, působil stále slibněji. Dobře přezimoval a s Václavem už si byli tak blízcí, tak si rozuměli, tak si jeden na druhého zvykli, že bylo nepředstavitelné, kdyby je něco mělo rozdělit.

První vítězství

Právě to však byl kámen úrazu, právě to Václavovi kazilo náladu. Ten rok ho totiž čekala vojna. Někdy si připadal tak nešťastný jako rekrut Francek z Maryši od nich z Těšan. Vojenští páni ho sice neodváděli od milovaného děvčete, Václav na žádnou dívku ve vážném smyslu tehdy ještě nepomýšlel, byl tu však Korok. A důležitá, možná klíčová sezóna jeho, vlastně jejich dostihového života. Pro čerstvě pětiletého koně i pro jeho jezdce a trenéra v jedné osobě, a vlastně také ošetřovatele.

Povolávací rozkaz naštěstí nepřišel, jak se Václav obával, hned k 1. srpnu, tedy v termínu, kdy je dostihová sezóna ještě v plném proudu, nýbrž k 1. říjnu. Avšak i to nejen jemu, ale celé židlochovické stáji, respektive statku, který oba reprezentovali, nadělalo velké starosti.

Předpoklady, že rok 1967 bude pro Koroka důležitý, se splnily. V rozpětí pěti a půl měsíce se na šesti různých závodištích zúčastnil osmi dostihů, ve kterých naběhal téměř třicet kilometrů. I na takovou porci byl však Korok velmi dobře připravený. Tak, jak Václav předpokládal.

Sezóna to tedy byla náročná, ale úspěšná. A v řadě ohledů také hodně zajímavá. Vstoupili do ní tam, kde ji rok předtím zahájili a také ukončili. V Olomouci. Předposlední dubnovou neděli absolvovali ve zdejších Lazcích steeplechase na 3600 metrů a vyhráli ji. Jejich nejvážnějším konkurentem, kterého celkem přesvědčivě, o tři délky, porazili, byl Jalec – o rok mladší Korokův poloviční bratr, také syn Astyanaxe.

Už o osm dnů později, na Prvního máje, přicestoval Korok poprvé ve své kariéře do hlavního města. Na chuchelském závodišti tehdy běžel dostih přes proutěné překážky. Podruhé, a zároveň také naposledy v kariéře. Ten Korokův pražský start byl vůbec ve znamení premiér, obnovených premiér a derniér. Poprvé, a také naposledy, ho nejel Václav, nýbrž jeho tehdy

patnáctiletý bratr Jiří, který tenkrát obdržel jednodenní jezdeckou licenci. Jako nováček, navíc před náročným a přísným publikem centrálního závodiště v celé republice, se neubráníl jistě nervozitě. Možná ji trochu přenesl i na koně. V silné konkurenci výborných soupeřů však ani Václavovi, ani jeho koni ostudu neudělal. Do cíle Koroka přivedl na čtvrtém místě. Ukázalo se ovšem, že proutky, nebo také hyrdy, jak se mezi turfmany dostihům přes proutěné překážky říká, nejsou právě oblíbenou Korokovou disciplínou. A to tedy byla další derniéra. Od té doby už se jí neúčastnil. Až do konce Korokovy kariéry s ním Václav jezdil výhradně překážky těžké, tedy steeplechase, respektive cross country.

O tři neděle později startoval Korok, už tedy opět v sedle s Václavem, potřetí ve své kariéře na závodišti v Bratislavě, v Petržalce-Starém Hájí. Tam ho čekal zajímavý souboj se dvěma jeho blízkými příbuznými. Znovu s Jalcem a poprvé také s Kostravou, jeho o rok starší pravou sestrou. Tři Astyanaxovy děti tento ceněný dostih ovládly. Obsadily první tři místa. Korok zvítězil, a vyhrál tedy i onu rodinnou bitvu.

Od této chvíle už byl chloubou své stáje a její velkou nadějí definitivně. O dvojici Korok – Václav Chaloupka se začalo s uznáním mluvit jak mezi odborníky, tak mezi zasvěcenějšími příznivci dostihového sportu. Byl to však teprve začátek jejich vítězného tažení. Přerušeno ale ještě jedním negativním startem.

Po bratislavském triumfu spolu Korok a Václav slavili další, teď už ale očekávaný triumf v bezprostředním sousedství Židlochovic, v Pohořelích. Tři týdny nato je čekala, pokud jde o místo, kde se konala, další premiéra. V této sezóně už čtvrtá. A nejdůležitější. První společné vystoupení absolvovali tam, kde se později oba cítili nejlépe. V Mekce našich překážkových dostihů. Na závodišti, kde se navždy proslavili a k jehož věhlasu, nejen u nás, tak významně přispěli. V Pardubicích vyhráli Steeplechase Salvatora na 3800 metrů. Psal se 18. červen 1967 a byl to Korokův pátý start v sezóně.

Václav věděl, že nastala chvíle, kdy bylo třeba, aby si Korok ve své dosud daleko nejnáročnější sezóně odpočinul. Aby letos čtyřnásobný a celkově už pětinasobný vítěz začal v okolí Šinkvic a Těšan nabírat síly pro zbývající tři, ještě významnější dostihy, které ho ten rok čekaly.

Chyba v propozicích

V průběhu sezóny se však odehrálo něco kuriózního. Státní závodiště v Praze, které bylo i organizátorem a pořadatelem všech dostihových dnů v Pardubicích, vydalo jako každý rok s obvyklým předstihem propozice pro Velkou pardubickou steeplechase. Od roku 1962 se termín jejího konání ustálil na druhé říjnové neděli. Ta tehdy připadla na ten nejčasnější možný, tedy na 8. říjen. Žádné velké změny propozice pro majitele dostihových koní oproti předcházejícím sezónám nezaznamenaly. Až na jednu. Avšak dost zásadní.

Bylo v nich totiž uvedeno, že dostihu Velká pardubická steeplechase na 6900 metrů s jednatřiceti překážkami, atd. atd., se mohou účastnit koně pětiletí a starší. To byla úplně nová, překvapivá, snad až šokující informace. O takové variantě, o takové možnosti se předtím vůbec nemluvalo. Je sice pravda, že více než šedesát let, až do posledního meziválečného ročníku, mohli v našem nejslavnějším dostihu běžně startovat, a také startovali, koně mladší. I čtyřletí. Celkem pět ji v tomto věku, naposledy ovšem už v roce 1906, dokonce vyhrálo. O pětiletých nemluvě, těch bylo ještě daleko víc. Jenže to byla praxe, která přestala po druhé světové válce platit, a teď už byla nemyslitelná. Od roku 1946 se Velké pardubické mohli účastnit pouze koně šestiletí a starší.

I když bylo zřejmé, že se jedná o chybu, respektive o překlep, který ovšem mohl mít vážné důsledky, řekli si Židlochovičtí, spíše jen z takového hecu, že co je psáno, to je dáno. A že Státní závodiště poškádlí. Ostatně – co kdyby to přece jenom byla pravda? A tak ing. Karel Otáhal, hlavní zootechnik Státního statku Židlochovice pětiletého Koroka do Velké pardubické 1967, byl to její 78. ročník, přihlásil.

„Všechny jsme tam tím vydělali. Ne hned, protože oni si nejdřív řekli, že jsme se buď zbláznili, nebo se spletli, nebo že neumíme číst. Otáhal jim ale oponoval, že se mýlí oni, že tak to skutečně je v propozicích uvedeno. A že nevidí důvod, proč bychom do Velké pardubické nemohli přihlásit koně, který stanoveným podmínkám startu po všech stránkách vyhovuje. Pak teprve v Praze nastal mumraj, až pak se do toho, co sami napsali a vydali, podívali pořádně. A chytili se za nos.

Samozřejmě že to byl, jak se dalo čekat, překlep. Jenže úředníci za to odpovědní o tom do té chvíle vůbec nevěděli. Pak rychle vyšla oprava a vše bylo uvedeno na správnou míru. Hranice šesti let platila pochopitelně i nadále.“

Korok tedy ve Velké pardubické v roce 1967 mezi startujícími nebyl, protože mezi nimi být nemohl. Václav Chaloupka ho ovšem na dostihový den 8. října 1967 stejně připravil. Už před začátkem sezóny si, i když s jistotou nadsázkou, plánoval, že by se s pětiletým Korokem mohli zúčastnit druhého nejdůležitějšího dostihu toho svátečního odpoledne, Ceny Vltavy. Vlastně takové malé Velké pardubické. Koně, kteří v ní uspěli, se v pozdějších letech velmi často prosadili i v té velké Velké.

Nejen Velká pardubická, ale i další steeplechase, které tehdy bývaly na programu, nesly své tradiční názvy – Cena Vltavy, Cena Labe, Memoriál kapitána Poplera. Také ony dodávaly celému odpoledni slavnostní ráz a přispívaly k jeho nenapodobitelné slavnostní atmosféře. Éra sponzorů byla ještě daleko. Řada organizací, i politických, však tradičně věnovala do jednotlivých dostihů čestné ceny. Obvykle majiteli, trenérovi, jezdci a ošetřovateli vítězného koně. To ale nebyl důvod pro to, aby si tyto státní podniky činily nárok na to, aby dostih nesl jejich jméno. To nepřicházelo v úvahu. Zvlášť u Ceny Labe, Vltavy a Memoriálu kapitána Poplera byly tradiční názvy, stejně jako u samotné Velké pardubické, do níž dávalo čestné ceny ministerstvo zemědělství, nedotknutelné. Čas zdvojených názvů, který byl jakýmsi kompromisem, nastal až později, za tzv. normalizace.

Na počátku srpna byly před Korokem v sezóně, kterou předtím ozdobil čtyřmi vítězstvími, ještě tři starty. K prvnímu z nich došlo 13. srpna, kdy si kůň poprvé vyzkoušel závodistiště, které před tím neznal. V Lysé nad Labem. A to mu nesvědčilo. Těžko říci, zda to byla jen náhoda, nebo zda mu opravdu nevyhovovalo, protože později už se na ně nevrátil. Lysá nad Labem Koroka od té doby neviděla.

Byla to steeplechase na 4000 metrů a Korok s Václavem Chaloupkou tu po pádu na anglickém skoku, jediném, který je kdy, jak už jsme se zmínili, při jejich společných startech v dostihu potkal, dál nepokračovali. Podobně skončil dostih, který vyhrál Japan s Františkem Vítkem, i pro další dva výborné koně. Libana a pro vítězku Velké pardubické v roce 1965 Mocnou.

O čtrnáct dnů později si však Korok a Václav Chaloupka a spolu s nimi všichni z Židlochovic, Těšan, Šinkvic a dalšího okolí spravili chuť. A to ve stejně dlouhém dostihu nazvaném prostě Velká steeplechase v Pardubicích. Což byl, jak se tehdy říkalo, výběrový dostih pro Velkou pardubickou, Korokovi ovšem ještě zapovězenou.

„Porazili jsme tenkrát opravdu výborné soupeře. Třeba právě Mocnou, ale také Paseku, Neklana a Londona.“